صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز بدھ مورخہ 26 اکتوبر 2016ء بمطابق 24 محرم 1438 ہجری بعداز دوپہر تین بجکر تیس منٹ پر منعقد ہوا۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر، مہر تاج روغانی مسند صدارت پر متمکن ہوئیں۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیطٰنِ الرَّجِیمِ۔ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیمِ۔

اَلرَّحۡمٰنُ O عَلَّمَ الۡقُرۡاٰنَ O خَلَقَ الۡاِنۡسَانَ O عَلَّمَہُ الۡبَیَانَ O اَلشَّمۡسُ وَالۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٍ O وَالنَّجۡمُ وَالشَّجَرُ یَسۡجُدٰنِ O وَالسَّمَآءَ رَفَعَہَا وَوَضَعَ الۡمِیۡزَانَ O اَلَّا تَطۡغَوۡا فِی الۡمِیۡزَانِ O وَاَقِیۡمُوا الۡوَزۡنَ بِالۡقِسۡطِ وَلَا تُخۡسِرُوا الۡمِیۡزَانَ۔

(ترجمہ): (خداجو) نہایت مہربان۔ اسی نے قرآن کی تعلیم فرمائی۔ اسی نے انسان کو پیدا کیا۔ اسی نے اس کو بولنا سکھایا۔ سورج اور چاند ایک حساب مقرر سے چل رہے ہیں۔ اور بوٹیاں اور درخت سجدہ کر رہے ہیں۔ اور اسی نے آسمان کو بلند کیا اور ترازو قائم کی۔ کہ ترازو (سے تولنے) میں حد سے تجاوز نہ کرو۔ اور انصاف کے ساتھ ٹھیک تولو۔ اور تول کم مت کرو۔ و آخِرُ الدَعۡوَانا اَنِ الۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِینَ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جزاکم اللہ۔ رَبِّ اشۡرَحۡ لِی صَدۡرِیO وَیَسِّرۡ لِیۤ اَمۡرِیO وَاحۡلُلۡ عُقۡدَۃً مِّنۡ لِّسَانِیO یَفۡقَہُوۡا قَوۡلِی۔

نشانزدہ سوالات اوران کے جوابات

Medam Speaker: We start with the Questions / Answers session. First Question, Muhammad Ali Sahib, please read the Question number.

جناب محمد علی: شکریہ میڈم سپیکر! میرا کوئسچن نمبر 3707 ہے۔

* 3707 _ جناب محمد علی: کیاوزیرابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ محکمہ تعلیم نے صوبے بھر میں ہائی اور ہائر سیکنڈری سکولوں میں پرنسپلز تعینات کیے ہیں جو کہ سکولوں کے نظم ونسق کی نگرانی کرتے ہیں؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ ضلع دیر بالا میں تقریباً50 سے زیادہ ہائر سیکنڈری وہائی سکولز قائم ہیں؛

(ج) اگر(الف)و(ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ضلع دیر بالا کے کن کن سکولوں میں پرنسپل وہیڈ ماسٹر تعینات ہیں، کل کتنے سکولوں میں مذکورہ آسامیاں خالی ہیں اور کب سے ہیں، مکمل تفصیل فراہم کی جائے، نیز محکمہ کب تک ضلع دیر بالا کے سکولوں میں مذکورہ آسامیوں کی کمی پوری کرنے کاارادہ رکھتا ہے؟

جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں، ضلع دیر بالا میں کل 67 ہائر سیکنڈری وہائی (مردانہ/زنانہ) سکولز قائم ہیں جن میں 11 ہائر سیکنڈری اور 39 ہائی سکولز مردانہ جبکہ زنانہ سائڈ پر 3 ہائر سیکنڈری اور 14 ہائی سکولز شامل ہیں۔

(ج) اس وقت ضلع دیر بالا میں مردانہ سائڈ پر 5 ہائی سکولوں میں ہیڈماسٹرز اور زنانہ سائڈ پر GGHS بی بیوڑ میں گریڈ 17 کی ہیڈ مسٹریس تعینات ہیں جبکہ زنانہ و مردانہ ہائی سکولوں میں عنقریب پبلک سروس کمیشن اور محکمانہ ترقی کے ذریعے ہیڈ ماسٹر/ہیڈ مسٹریس کی خالی پوسٹوں کو پر کیا جارہا ہے۔ اس طرح مردانہ و زنانہ کے گریڈ 17 سے 18 اور 18 سے 19 میں ترقی کیلئے PSB ہو چکی ہے جس سے پرنسپل اور وائس پرنسپل کی خالی آسامیوں پر تعیناتیاں عمل میں لائی جارہی ہیں۔

جناب محمد علی: پہ دیکښې ما د محکمې نه ظاهره خبره ده تپوس کړے دے چې په دیر بالا کښې زما په حلقه کښې او خاصکر په دیر بالا کښې هائی سکولونه او هائر

سیکنډری سکولونه شته دے او تقریباً 67 چې دی نو زمونږ په اپر دیر کښې هائی سکولونه او هائر سیکنډری سکولونه دی په غونډه ضلع کښې، خو دا مونږ چې کوم په فیلډ کښې ګرځو، هلته مونږ د سکولونو وزټ کوؤ نو مونږ دا محسوسوؤ چې هلته کثیر تعداد باندې د هائی سکولونو او هائر سیکنډری سکولونو پرنسپلز نشته دے نو چې پرنسپلز نشته دے نو د هغې د وجې نه نه په استاد باندې څه چیک شته، نه په لوئر سټاف باندې څه چیک شته، هغه تعلیمی ادارې تباه و برباد دی نو په هغه سلسله کښې چې په دیر بالا کښې دوئ پخپله ډیپارټمنټ بقول چې ټوټل 67 هائی سکولونه او هائر سیکنډری سکولونه دی، په دیکښې په مردانه سائډ باندې په پینځه سکولونو باندې او په فیمیل سائډ باندې دا دوئ چې کوم مونږ ته حساب، جواب رالیږلے دے، میډم! په جز"ج" کښې زه یو خبره صرف د منسټر صاحب نه دا کوم چې د سړی کله کله ګیله راشی میډم سپیکر! چې دوئ وائی چې دا به په پبلک سروس کمیشن باندې کیږی، زه چې کله د دې اسمبلئ ممبر شوے یم، په مئ 2013 کښې الیکشن شوے دے، درې نیم کاله د دې حکومت پوره کیږی نو په درې نیم کاله کښې خو ما ته د دې خبرې علم شته او پته شته چې زمونږ پبلک سروس کمیشن نه اپوائنټمنټس او په هغې باندې تعیناتی هغه ټیسټ انټرویوز خو تصور هم نشته دے، یو نیم کال زمونږ پاتې دے نو چې د دریو کالو نه دا زما په علم کښې دا شته چې هلته سکولونه خالی دی نو دا به د مخکښې نه تر څومره Tenure نه به دا خالی وو؟ یو نیم کال اوس مونږ سره Tenure پاتې دے نو آیا چې په درې نیم کاله کښې اونشو نو په یو نیم کال کښې په کوم Criteria باندې به دوئ اوس اشتهار به ورکوی او د هغې د پاره به Candidates، دا خو د دریو څلورو کالو خبره ده نو کم از کم که دلته د ډیپارټمنټ Representative زمونږ سره ناست دے، په دې د یو سړے نه خفه کیږی چې یره ما ته دې یو سړې سختې خبرې کوی، مونږ د ذات د پاره دا خبرې نه کوؤ۔ میډم سپیکر! همیشه د پاره په دې اسمبلئ کښې چا دا محسوس کړې نه ده چې زه د حکومتی پارټئ ایم پی اے یم ځکه چې زه حق خبره کوم، ایجوکیشن تباه دے، صحت تباه دے، کمیونیکیشن تباه دے، ایګریکلچر تباه دے،

ایریگیشن تباہ دے او زما همیشه دپاره په دې فلور آف دی هاؤس باندې خپلې د حلقې ژړا وی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: محمد علی صاحب، تاسو خو خپل کوئسچن سره تعلق لرئ کنه، نور خو مه وایئ، کوئسچن سره I mean like نور ډیپارټمنټس خو دیکښې نه دی راغلی کنه۔

جناب محمد علی: میډم! دا اوس د ټولو ډیپارټمنټس، زما کوئسچنې، پینځه کوئسچنې دی، ان شاء اللّٰہ تاسو به ئے اووینئ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: خو نه Like here your Question is just specific to the education. جی منسټر صاحب۔

محمد عاطف خان(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ یو خو نمبر ون چې دا دوئ کوم ډیټیل اووئیلو، د پرنسپل حقیقت خبره دا ده چې صرف د دوئ په دغه کښې نه، نورو ځایونو کښې هم کمے وو ډیر خو هغې کښې یو د پبلک سروس کمیشن نه ځه 20% new recruitment راځی او 80% by promotion ځی بره، بره ګریډز ته نو اوس 85 چې کوم دی هغه ګریډ 19 ته پروموټ شوی دی او 176 ګریډ 18 ته پروموټ شوی دی نو چې دا کوم کمے وو نو زما په خیال ان شاء اللّٰہ تعالیٰ دا به پوره شی، دا چې کوم تعداد ما تاسو ته اووئیلو 176 یو او 85 بل نو دې سره به دا کمے پوره شی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی محمد علی۔

جناب محمد علی: میډم سپیکرا! د دوئ جواب که تاسو سره مخامخ پروت وی نو تاسو ئے اوګورئ په 67 کښې پینځه مردانه او یو فیمیل، په 67 کښې پینځه Fill دی او دا باقی 62 چې دی دا Vacant دی، نو زما خو صرف دا ګزارش په دې دے چې په درې نیم کالو کښې دا پروموشنې چې اوشوې نو دا په درې نیم کاله کښې څنګه نه ډکیږی؟ درې نیم کاله خو زما د ګورنمنټ اوشو، زما نه مخکښې د کله نه خالی وو او آیا دوئ د مونږ ته په دې چې ډیپارټمنټ څومره یکسو دے، په دې باندې دے مطمئن دے چې زه په دومره Tenure کښې دا، دا زما د حلقې خبره ده د غونډې ضلعې، د ثناء اللّٰہ صاحب حلقه ده، زما ده او د عنایت اللّٰہ صاحب

حلقه ده، د غونډې ضلعې مسئله، زه وایمه چې په 67 کښې شپږ ډک دی او دا دومره خالی دی او د درې نیمو کالو نه خو ما ته پته ده هلته تعلیمی ادارې ټولې تباه روانې دی، هلته د هغې هډو څوک چیک نه ساتی، چې د کور مور او پلار نه وی نو د اولاد تربیت به څوک کوی؟ نو چې مشر نشته دے نو سکول به څوک چلوی؟

محترمه ڈپٹی سپیکر: عاطف خان۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: جی، دوئ خو زړې خبرې کوی، ما خو تاسو ته موجوده پوزیشن دا اووئیلو چې دا دومره۔۔۔۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: جی زه یو خبره کوم۔

محترمه ڈپٹی سپیکر: جی جی، عاطف خان! Carry on. ۔ Let him answer first then I will come back to you.

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: ګوره جی، دوئ خو زوړ حساب کتاب یادوی، ما خو ورته موجوده خبره دا اوکړه چې دا پروموشن نه وو شوے، د هغې د وجې دا پوزیشنې خالی وې، اوس پی ایس بی شوې ده او دا پوزیشنې ما تاسو ته اووئیل چې85 یو او 176 نور د دوئ پروموشن اوشو، دا به څه شوی وی او څه به یو څو ورځو کښې دننه دننه اوشی خو بل د دې نه علاوه جی زه یو خبره بله کوم چې دوئ وائی چې یره زه د حکومت ممبر یم او هیلتھ هم تباه دے او ایجوکیشن هم تباه دے نو بیا خو د دوئ په خپل ځان باندې سوچ اوکړی چې هر څه دوئ پخپله وائی چې دا تباه دی نو بیا په حکومت کښې څه له ناست دی، بیا د د حکومت نه ځی۔

(تالیاں)

جناب محمد علی: میډم سپیکر! زه یو خبره کوم، که زه په هغه بنچ باندې ناست یمه نو هم چې دے نو زه به د حکومت کمزوری وایمه او که زه په دې بنچ یمه نو هم به زه د حکومت کمے وایمه ځکه چې بحیثیت د مومن مسلمان دا زما فرض دی چې زه به حق ته حق وایمه او غلطې ته به غلطه وایم، الله رب العزت به زما نه دا تپوس کوی چې تا د حق خبرې باندې ولې پرده اچوله؟ په دې خبره باندې د ما ته پیغور

نه کوی چې ته د حکومت نه لاړ شه، مونږ په حکومت کښې څه مراعات هم نه دی اخستی چې دې ما ته دا پیغور او طعنه راکوی۔ میډم سپیکر! د ډیپارټمنټ پراګریس زه غواړمه، دلته دې منسټران زما نه په دې نه خفه کیږی چې ته زما په ډیپارټمنټ باندې، شاه فرمان صاحب د محکمې ما دلته د هغه کمزوریانې اووئیلې نو هغه پخپلې کمزورئ باندې خفه کیږی۔

Madam Deputy Speaker: Muhammad Ali, Muhammad Ali, listen to me, please

جناب محمد علی: زه پراګریس غواړمه، ما ته پراګریس اوښایئ، د درې نیم کالو نه زما د ډیپارټمنټ پراګریس نشته دے، ته په دې باندې خفه کیږې، زه ستا د ډیپارټمنټ کمزوری ښایمه تا ته۔

Madam Deputy Speaker: Muhammad Ali, Muhammad Ali, listen to me for one minute please, let me answer,

ګوره خبره دا ده چې ستا کوئسچن Related to education وو کنه نو You would have said regarding the education, you went to the other departments, you can bring another Question some other day and we will discuss that.You should remain to the specific Question چې

That is what Atif Sahib was saying تا کوم تپوس کړے

Ji, Atif Sahib, you want to say something?۔

صاحبزاده ثناءاللہ: میډم سپیکر! یو خبره کوم۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی اودریږه،

Let him, Atif Khan! You clarify then I will come back. Ji.

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: بل جی که فرض کړه دوئ دا وائی چې په دغه کښې څه فرق نه دے راغلے، زه همیشه د پاره دا خبره کومه چې هر څه ټهیک شوی نه دی خو که دوئ وائی چې زه د مسلمان په طور باندې صحیح خبره کوم، بیا دوئ د د مسلمان په طور باندې دا هم صحیح خبره اوکړی چې څلویښت زره استاذان بهرتی شو، الحمدلله ښه ټهیک ټهاک په میرټ باندې بهرتی شو، چې کومې پیسې لاړې، کومو سکولونو ته پیسې روانې دی او کومې طریقې سره کار روان دے نو کم از کم پکار ده چې ښه خو هم اووایئ کنه چې دا څیزونه ښه اوشو او چې

وائی چې هر څه تباه دی نو زما په خیال چې یو سړے په حکومت کښې هم ناست وی او هغه وائی چې هر څه تباه دی نو دا نامناسبه خبره ده۔

(تالیاں)

صاحبزادہ ثناءاللہ: میڈم سپیکر۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی ثناءاللہ۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: شکریه میډم سپیکر! د ایجوکیشن سره Related خبره ده او دا کوم سوالات چې شوی دی جی، پرونی اخبار کښې راغلی دی چې څه پروموشنز شوی دی خو د بره ضلعو پکښې یو کس نه دے شوے، پوسټنګز چې کوم ځایونو کښې شوی دی، هغه هم په ښکته شوی دی، مونږ دا وایو چې درې کاله اوشو د دې حکومت نو که پروموشن کیږی میډم سپیکر! نو هم لاندې هغه پوسټنګ کیږی او بیا ئے کال نه وی پوره شوے، شپږ میاشتې پینځه میاشتې نه وی پوره شوی، که په کالجونو کښې هم که پوسټنګز کیږی او که په هائر سیکنډریز کښې کیږی نو زما خیال دے، شکر دے عاطف خان د مردان دے نو د ملاکنډ نه ئے بیرته په ښکته راولی، بره ئے څوک پریږدی نه، میډم سپیکر! خبره دا ده چې زمونږ سکولونه، زه د دیر بالا د هائی سکولونو په حواله خبره کوم، تقریباً دا څه 87 هائی سکولز دی او په دیکښې په ټولو 87 هائی سکولونو کښې اته هیډ ماسټران نشته دے، خبره دا ده چې د هیډماسټر نه بغیر سکول چلیږی نه، مونږ دا درخواست کوؤ دې محمد علی بهائی چې کوم Point raise کړے دے، دا ټهیک ټهاک پوائنټ دے، د دیر بالا په حوالا باندې دا بالکل تباه و برباد دی سکولونه۔

Madam Deputy Speaker: Okay. Muhammad Ali! Your next Question, please.

جناب محمد علی: میډم! زه د دې نه مطمئن نه یم نو Next Question زه ولې پیش کړمه؟ زه یو خبره کوم میډم سپیکر! نور ډیپارټمنټس به زه پریږدمه، زه د دې کوئسچن متعلق ایجوکیشن ډیپارټمنټ خبره کومه منسټر صاحب! تاسو ته مې اووئیل چې زما د ایجوکیشن ډیپارټمنټ کښې دومره استاذان بهرتی شوی، دومره سکولونه، د بجټ په سپیچ کښې تاسو اوګورئ ایجوکیشن ډیپارټمنټ

وئیلی دی ہم نے اتنے سکول بنائے، ہم نے اتنی سائنس لیبارٹریاں بنائیں، میډم! زه اوس هم دا په وثوق سره وایمه، تاسو اوس د دې ځائې نه رولنګ ورکړئ، ډائریکټر ایجوکیشن دلته ناست دے، زما په حلقه کښې په کوم سکول کښې سائنس لیب کمپلیټ شوې یا په هغې باندې کار شروع دے؟ لکه څنګه چې دوئ په بجټ سپیچ کښې ورکړی دی چې ہم نے بنائے، Last year دوئ وئیلی وو چې ہم نے 2015-16 ADP میں اتنے سکول دیئے، زما څلور سکولونه په جون کښې د هغې ډائریکټوز شوی دی، هغه تر اوسه پورې د هغې 'اپروول' نه دے راغلے، هغه ټینډر شوی نه دی نو د کوم ځائې نه، کہاں سے سکول بنائے ہیں؟ زه په دې خفه کیږم میډم چې زه دلته یو کوئسچن کومه خپل د ضلعې د پاره او منسټر په هغې باندې خفه کیږی چې ولې دا کوئسچن راځی؟ نو زه دا وایمه چې په 67 پرنسپلانو کښې ولې61 خالی دی؟ درې نیمو کالو نه خو ما ته پته ده نو چې ماله څوک جواب نه راکوی نو څه به کوؤ؟

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان، پلیز عاطف خان جواب درکوی۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: د دې Clarification ما اوکړلو چې پروموشنز نه وو شوی، دومره پروموشنز اوشولو او د هغې نه پس که فرض کړه کوم ځائې خالی پاتې کیږی، هغه به هم زر تر زره پروموشنز اوکړو، د هغې خو که دوئ وائی چې یره سکولونه نه جوړیږی هغه فنانس د دې ډیپارټمنټ ته ډیرې پیسې ورکړی، بس ډیر سکولونه به جوړ کړو، چې پیسې نه ورکوی نو د کوم ځائې نه به سکول جوړوؤ؟

(قہقہے)

Madam Deputy Speaker: Finance Minister, please; Finance Minister, let him answer; Finance Minister, please.

جناب مظفر سید(وزیر خزانہ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ میڈم سپیکر! عاطف صاحب نے بڑی ڈیٹیل سے جواب دے دیا جو میں نے سنا اور ممبر صاحب کی اپنی بات اپنی جگہ پر کہ اس کے سکولز خالی ہیں یا ویسے بھی پروموشنز بڑی تیزی سے جاری ہیں Eighteen to nineteen، Seventeen to

اور میں خود دیکھ چکا ہوں کہ اس کی سمری Approved بھی ہو چکی ہے۔ ابھی میرے خیال میں اس کی پوسٹنگز کی جو Placement Committee کا جو اس میں آخری Final round پر ہے اس کے سکول بھی بھر دیئے جائیں گے اور جہاں ریکروٹمنٹ کی بات ہے تو میرے خیال میں بالکل اسی گورنمنٹ کے اندر یہ کہ میں کیبنٹ کا ممبر ہوں اسی لیے بات کرتا ہوں، میں وثوق سے کہتا ہوں کہ اس گورنمنٹ کے اندر جتنی سکولز میں ریکروٹمنٹ ہوئی ہے، پی ٹی سی، سی ٹی، ایس ایس ٹی تو یہ تو ایک ریکارڈ ریکروٹمنٹ ہو چکی ہے۔ جہاں پر ڈیویلپمنٹ کی بات ہے تو ٹھیک ہے اگر ایک سکیم ایک سکول یا وہ دو سال میں مکمل ہونا تھا، انہوں نے اپنا زیادہ وقت لیا، تو ایک Exceptional case تو ہو سکتا ہے، اس کا بھی ہم جائزہ لیں گے لیکن میرے خیال میں کوئی ممبر صاحب کو ہم مطمئن بھی کرائیں گے، ممبر صاحب کی بات ہم وقفے کے دوران ان شاءاللہ اس کی بات سنیں گے لیکن حکومت نے اس وقت ایجوکیشن کو جتنی اہمیت دی ہے اور جتنی اس میں ریکروٹمنٹ ہو رہی ہے اور جتنا اس کو پیسہ دیا جا رہا ہے تو میرے خیال میں یہ ایک ریکارڈ ہے اور اس پر ہمیں تسلی ہے اور ان شاءاللہ ممبر صاحب کو ہم مطمئن کرائیں گے۔

Madam Speaker: Muhammad Ali! Next Question, please. Ji, okay, ji, Mufti Janan Sahib.

مفتی سید جانان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ زه ستاسو مشکور یم خو زما به دغې منسټرانو ته یو درخواست وی، یو اپیل به مې هم وی چې دلته تقریباً هر ممبر سحر نه اونیسه تر ماسپښین پورې یو پینځه شپږ دفترې ګوری، مونږ ته هیڅ صورتحال نه معلومیږی چې څه صورتحال دے او کوم ځائې کښې قصه ده او کوم ځائې کښې خبره نه ده، زما به دا درخواست وی چې څوک هم منسټر دلته کښې خبره کوی، هغه ډیر ذمه دار سړے وی، صحیح صورتحال د بیانوی۔ میډم! سکولونه چې څنګه دی، هم هغه شان ته دی، روزانه اخبارونو کښې د ټهیکیدارانو دا دهمکیانې تاسو ګورئ، اپیلونه ئے ګورئ، کله د وزیر اعلیٰ صاحب په نوم، کله د چیف سیکرټری صاحب په نوم، تر عاطف خان پورې چې د دوئ په نوم هم درخواستونه راځی چې درې درې کالونه اوشو، مونږ سکولونو کښې کارونه شروع کړی دی او مطلب دا دے چې هغه هم دغه شانتې پراته دی، زه به درته د خپل ځان خبره اوکړم، دغې محکمې ته زه دریو میاشتو نه ورځم ایجوکیشن ته،

او راته ئے وئیل دا تیر25 تاریخ نه، پرون نه هغه بل 25 تاریخ ته چې ان شاء الله 25 تاریخ ته به ټولو ضلعو ته Releases کیږی، مونږ وئیل چې ښه صحیح ده، هغه 25 تیر شولو، بیا دا بل 25 راغلو، دا هم مطلب دا دے تیر شولو، زه په دې نه پوهیږم چې که دغو پیسو نه خزانې محکمې ته څه فائده وی، نه ئے ورکوی خو د خزانې محکمه دې د ځان سره کیږدوی، نن عجیبه خبره دا ده، نن اخبار لیکلی دی، دې بې حسئ ته اوګورئ د 11 منصوبو د پاره سالانه ایک ایک هزار روپئ، وائی د یو یو هپستال د پاره ایښودې دی، دا دغې صوبې سره مذاق نه دے ؟ منسټر ته ورشئ، هغه وائی چې فنانس ډیپارټمنټ ئے نه کوی، فنانس ډیپارټمنټ ته ورشئ، هغه وائی چې فلانی ته سمری لاړه ده، نو دا څنګه سمری ګانې دی او دا به کله راځی؟ زه خو دا حالات چې کوم ګورم، تاسو سیاسی شهادت حاصلولو د پاره دا ماحول جوړوئ، خدائے ته اوګورئ مطلب دا دے دا صوبه مه تباه کوئ، یو منسټر ئے په یو باندې خبره وراړوی او بل ئے په بل خبره وراړوی، سیکرټری ته ورشئ، هغه وائی چې فلانی سره سمری پرته ده، مونږ خو په دې باندې نه پوهیږو، نه خو مونږ دا سې حکومتونه لیدلی دی-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: بابک صاحب، And then I ask because د محمد علی درې کوئسچنز په ایجوکیشن نور هم دی خو څه ته خیر دے اوکړه خبره۔

جناب سردار حسین: مهربانی، مهربانی میډم۔ میډم! شکریه، زما دا خیال دے چې یو خو دا چې عاطف خان جماعت اسلامی ته ډیره زیاته ښه مشوره ورکړه، د هغې مشورې جواب رانغے ځکه چې اوس په حکومت کښې یوه پارټی ناسته ده او هغه مطمئنه نه ده نو عاطف خان ورته ډیره د پښتو غوښه خبره اوکړه چې یره بس تاسو هډو د حکومت نه اوځئ خو د هغې څه جواب رانغے ، که د هغې جواب راغے مهربانی به وی او دویمه دا منسټر صاحب نن زما یقین دا دے چې په اخبار کښې اشتهار راغلے دے ، "روخانه پښتونخوا" پروګرام او اپیل شوے دے ، ما وئېل چې که د هغې په حواله باندې لږ وضاحت اوشی چې هغه ډیر زیات ښه سکیم دے ، "روخانه پښتونخوا" او زمونږ دا طمع ده، ان شاء الله دا سکیم چې دے دا موجوده حکومت روان اوساتی خو کوم ځائې کښې مشکل راغلے دے چې د اپیل ضرورت راغے او حکومت ته بیا التجاء شوې ده۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان!

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: میډم! دا صرف "روخانه پښتونخوا" نه، نور هم چې کوم سکیمونه دی چې کوم د عوامو د فائدې سکیمونه دې، نه مونږ چرته سکیم ختم کړے دے او نه ئے ختموؤ، صرف په هغې کښې دا Requirements وو د څه سکولونو، چونکه هغې ته سرکاری پیسې ځی نو د هغوی نه Requirements هم اخستې وی چې یره دا دا Requirements تاسو پوره کړئ چې تاسو ته د فنډ Release شروع شی، په هغې کښې څه کمے وی نو صرف چې کوم سکولونو کښې د Requirements کمے دے ، هغې ته فنډنګ Stop شوے وو، هغه هم زما په خیال چې څنګه پوره شی هغوی ته فنډنګ، مونږ نه دا سکیم ختموؤ، دا زه بالکل په دې فلور باندې د دې زه ګارنټی ورکوم چې دا به نه مونږ دا سکیم ختموؤ، نه مو څه د Discontinue کولو پروګرام دے خو صرف په هغې کښې چې کوم سکولز وو، د هغوی څه Requirementsپوره کول وو چې څنګه هغه Requirementsپوره شی نو هغوی ته به فنډنګ جاری شی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی عنایت خان، عنایت خان!

جناب عنایت اللہ {سینئیر وزیر (بلدیات)}: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ یہ جو بابک صاحب نے بات اٹھائی ہے، میں اس کو بھی Respond کرتا ہوں۔ جو محمد علی نے کوسچین اٹھایا ہے، میں دوسری مرتبہ اس ایوان کے اندر ہوں، اس طرح نہیں ہے کہ ٹریژری بنچز کے ایم پی ایز سوالات نہیں کرتے ہیں، میرے خیال میں ان کا انداز تھوڑا Aggressive ہے، یہ مناسب نہیں ہے، ٹریژری بنچز کے ایم پی ایز ہم ایم ایم اے کے اندر تھے تو بھی ہمارے لوگ سوالات اور کال اٹینشن نوٹسز لاتے رہے ہیں، یعنی ایک پارلیمنٹری سیکرٹری نہیں لا سکتا ہے، منسٹر نہیں لا سکتا ہے لیکن ٹریژری بنچز کے ایم پی ایز اپنے مسائل فلور آف دی ہاؤس پہ لا سکتے ہیں، اس لئے ایک تو یہ بات سمجھنی چاہیئے۔ جہاں تک محمد علی کا تعلق ہے کہ میں ایجوکیشن سے نہیں مطمئن، میں ہیلتھ سے نہیں مطمئن، تو میں آن ریکارڈ یہ کہنا چاہتا ہوں کہ جس طرح عاطف خان نے بتادیا کہ ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ کے اندر بہت سے اچھے اقدامات ہوئے ہیں اور سچی بات یہ ہے کہ اس کی Acknowledgement انٹر نیشنل اداروں نے بھی کی ہے اور گڈ گورننس کے حوالے جو 'سرویز'

وغیرہ آئے ہیں، اس میں بھی اس کو Acknowledge کیا گیا ہے، جس طرح ٹیچرز ریکروٹمنٹ کا انہوں نے کل کہہ دیا تھرو میرٹ، این ٹی ایس ریکروٹمنٹس ہوئی ہیں، میں خود Feel کرتا ہوں کہ دور دراز کے علاقوں کے اندر I must acknowledge سکولوں کے اندر Teachers available ہیں، البتہ وہ جو Particular مسئلے کی طرف ذکر کر رہا ہے، یہ میں ممبر صاحب کے ساتھ اس حد تک Agree کرتا ہوں کہ یہ ایک پرابلم موجود ہے، انہوں نے بھی Acknowledge کر دیا ہے، مجھے امید ہے ان شاءاللہ تعالیٰ کہ یہ جو ڈیبیٹ ہوئی ہے، ڈسکشن ہوئی ہے، اس کے نتیجے میں The department is around میں دیکھ رہا ہوں، گیلریز کے اندر وہ بیٹھے ہوئے ہیں، چونکہ یہ تکلیف ہے، یہ بالکل درست کہتے ہیں کہ ہیڈماسٹرز نہ ہونا ایک بہت بڑا ایشو ہے، تو عاطف خان اور ڈیپارٹمنٹ اس کو Expedite کریں گے اور مطلب یہ جو Statement انہوں نے دی ہے، I as parliamentary leader on the floor of the House کہتا ہوں کہ اس طرح نہیں ہے کہ بالکل ہیلتھ تباہ ہے اور ایجوکیشن تباہ ہے اور ایگریکلچر تباہ ہے، یعنی Deficiency موجود ہے اور ہمیشہ موجود ہوتی رہی ہے اور حکومت کی طرف سے ایک Genuine effort ہر جگہ ہو رہی ہے اور ہر چیز پہ ہو رہی ہے، ہمارے اپنے علاقوں کا ایک مسئلہ ایک مشکل ہے، جیسے دیر اپر اور اس قسم کے علاقے ان کا ایک مسئلہ یہ ہے کہ ہارڈ ایریاز کے اندر اپنے جو Human resources ہیں، وہ Available نہیں ہوتے ہیں اور باہر سے وہاں ڈاکٹر بھیجنا اور اساتذہ بھیجنا، یہ کہنے میں تو آسان ہے جو حکومت کے اندر نہیں ہوتے ہیں اور جو حکومت کی چیئر کے اوپر نہیں ہوتے ہیں، تو کہنے میں تو یہ بڑا آسان ہوتا ہے کہ مجھے ڈاکٹر دے دیں، مجھے ٹیچر دے دیں لیکن اس کیلئے سارے رولز وغیرہ Relax کرنا پڑیں گے، جو پورا Institutional frame work ہے، اس کو Change کرنا پڑے گا۔ اب دیکھیں ہیڈماسٹر کی پروموشن کا اپنا ایک پروسیجر ہے، اس کی اپوائنٹمنٹ کا اپنا ایک پروسیجر ہے، اگر ہم لاز کے اندر امنڈمنٹ کر کے اس پروسیجر کو Less کرتے ہیں تو چیزیں جلدی ہو جاتی ہیں لیکن سچی بات یہ ہے کہ اس پورے پراسیس کو Change کرنا سول سرونٹس ایکٹ کے اندر ترمیم کرنا اور ہیڈماسٹر کو آپ ڈسٹرکٹ کیڈر پوسٹ بنا دیں تو تب ہی تو آپ کو جلدی جلدی مل سکتے ہیں، یعنی اس کے اوپر ہزار پھر دوسرے سوالات اٹھتے ہیں تو اسلئے میں سمجھتا ہوں کہ اس بات کو Negatively نہیں لینا چاہیئے اور میں

پارلیمنٹری لیڈر کی حیثیت سے اپنے چھوٹے بھائی کو Advice کروں گا کہ وہ سوال کریں تو جذباتی ہو کے نہ کریں، Focus اپنے محکمے کے اوپر کریں جو حکومتی اسمبلی کے رولز آف بزنس کا پروسیجر ہے، اسی کے مطابق، آپ نے ایجوکیشن کے متعلق سوال کیا ہے تو ایجوکیشن سے متعلق کریں اور یہ جو Personal comments ہیں اور Exchanges ہیں، یہ مناسب نہیں ہیں، اسلئے میں یہ چیزیں چونکہ بابک صاحب نے یہ مسئلہ اٹھایا تو میں اس کی As parliamentary leader اس کی Clarification کرنا چاہ رہا تھا۔

<u>Madam Deputy Speaker:</u> Okay ji, next Question, Muhammad Ali! Go to your next Question.

<u>جناب محمد علی:</u> میڈم سپیکر! چې څو پورې زه د دې کوئسچن نه نه یمه مطمئن شوے، یو خو ستاسو حق دے چې څه کوئ، هغه ستاسو حق دے، که زما دا کوئسچن بلڈوز کوئ او که بل ته ځئ، هغه ستاسو حق دے خو زه بحیثیت صوبائی اسمبلی ممبر دا زما حق جوړیږی چې زه د خپلې ضلعې او د حلقې تپوس کولے شم۔ په دې ایوان کښې 124 ممبران دی، د هر سړی خپل جدا Opinion دے، د هر سړی جدا Thinking دے، Feelings دی خو یو زما د پارټئ یو ملګرے دا هم وائی چې زه مطمئن یمه، د هغه د ذاتی رائې زه قدر کومه خو زه بحیثیت ایم پی اے زه مطمئن نه یمه او ما فلور آف دی هاؤس دا خبره اوکړله، باره سو ورځې، زما د حکومت باره سو اوشوې، ورځې اوشوې باره سو ورځې، ټهیک ده، دا یو پروسیجر غواړی، پروموشنز به کیږی، ګورنمنټ به رولز چې دے نو Relax کوی، په باره سو ورځو کښې چې یو رول نه Relax کیږی، پروموشن نه کیږی، سکولونه نه ډ کیږی، باقی چې دے په څلور سوؤ ورځو کښې، ټهیک ده ما دلته د یو پل باره کښې دوه کاله منسټر ته منت کړے او نه کیدو، ما هغه فریاد فلور آف دی هاؤس ته راوړو، ما ته دلته سی اینډ ډبلیو منسټر ایشورنس راکړو چې په دریو میاشتو کښې به پل جوړیږی، درې میاشتې قابو شو پل هم ان شاء اللّٰه Complete دے، ما ته د منسټر صاحب دلته ایشورنس راکړی، کال بعد د راله راکړی چې نشم کولے، کال بعد کولے شمه خو ما ته دې ایشورنس خو راکړی

چې په دومره موده کښې ستا دا مسئله زه حل کولے شم۔ زه د دې نه مطمئن نه یمه، تاسو ما ته وایئ چې Next Question اوکړئ۔

Madam Deputy Speaker: Atif Khan he just wants that tell him roughly in how much time you can, you know, provide these things?

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: گورئ جی ما خو ورته اول هم دا خبره اوکړه، اوس که فرض کړه زوړ حساب کتاب پسې ګرځو نو هغه خو بیله خبره ده چې یره ولې نه دی شوی خو ما خو دا اووئیل چې پروموشن اوشو، عنقریب زما په خیال چې کیدې شی که په میاشت کښې دننه دننه زه وایم چې ان شاء الله تعالیٰ دا به اوشی ورته چې د دوئ په حلقې کوم دغه وی او به شی۔

Madam Deputy Speaker: Okay, he is telling, you know, he is giving you the time period.

جناب محمد علی: تهیک دے میډم! میاشت بعد به ئے ان شاء الله یو بل ته بیا دلته کښې یادوؤ د خیره سره۔

Madam Deputy Speaker: You come again. Okay, next Question please, Muhammad Ali, next Question, read your Question number please.

جناب محمد علی: کوئسچن نمبر 3696۔

* 3696 _ جناب محمد علی: کیاوزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیایہ درست ہے کہ دیر بالا میں تین سب ڈویژن دیر، واڑی او شرینگل ہیں؛

(ب) آیایہ بھی درست ہے کہ شرینگل سب ڈویژن 9 وارڈز یعنی ساونی، شرینگل، ڈوگدرہ، پاتراک شرقی، پاتراک غربی، بریکوٹ، کلکوٹ اور تھل پر مشتمل ہے؛

(ج) شرینگل ڈویژن میں دفتر اور عملہ نہ ہونے کی وجہ سے عوام اور اساتذہ کو 100 سے 120 کلو میٹر دور ضلعی دفتر جانا پڑتا ہے؛

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو محکمہ تعلیم کب تک شرینگل سب ڈویژن میں سب ڈویژنل دفتر کھولنے کا ارادہ رکھتا ہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

محمد عاطف خان(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) دیر بالا میں موجودہ وقت میں ابتدائی وثانوی تعلیم کے صرف دو سب ڈویژن دیر اور واڑی ہیں جبکہ موجودہ حکومت جولائی 2016 سے ابتدائی وثانوی تعلیم کے مزید دو تحصیلوں براول اور کلکوٹ میں تعلیمی سب ڈویژنل کے دفاتر کھولنے اور ان کو عملہ دینے کا ارادہ رکھتی ہے۔

(ب) یہ درست ہے کہ موجودہ انتظامی سب ڈویژن شرینگل 9 یونین کونسلز، ساونی، شرینگل، ڈوگدرہ، گوالدی، پاتراک، غربی، بریکوٹ، کلکوٹ اور تھل پر مشتمل ہے۔

(ج) جی ہاں۔

(د) جہاں تک محکمہ ابتدائی وثانوی تعلیم کا شرینگل میں سب ڈویژنل دفتر کھولنے کا سوال ہے، یکم جولائی 2016 سے براول اور کلکوٹ اور کلکوٹ میں ایس ڈی اوز، اے ایس، ڈی ای اوز اور دیگر دفتری عملہ کی باقاعدہ منظوری دی گئی ہے۔

جناب محمد علی: میډم! د دیپارټمنټ نه ما کوئسچن کړے وو چې آیا یہ درست ہے کہ دیر بالا میں تین سب ڈویژن دیر، واڑی اوشرینگل ہیں؟ دوئ جواب ورکوی: دیر بالا میں موجودہ وقت میں ابتدائی وثانوی تعلیم کے صرف دو سب ڈویژن دیر اور واڑی ہیں جبکہ موجودہ حکومت جولائی 2016 سے ابتدائی وثانوی تعلیم کے مزید دو تحصیلوں براول او کلکوٹ میں تعلیمی سب ڈویژنل کے دفاتر کھولنے اور ان کو عملہ دینے کا ارادہ رکھتی ہے۔ په "ب" کښې ما دا تپوس کړے دے چې آیا په دې سب ډویژن کښې نهه یونین کونسلی دی؟ دوئ بالکل وائی چې اؤ دا ټهیک ده۔ په "ج" کښې ما تپوس کړے دے چې په شرینگل سب ډویژن کښې دا چونکه د دیر هیډکوارټر نه 100 نه واخلئ 120 کلومیټر دا د دیر د هیډکوارټر نه لرے دے، هغه هم دیپارټمنټ Agree کوی، ما په دیکښې د سب ډویژنل دفترو هغه ریکویسټ کړے وو چې یره تاسو ما ته چونکه 100او 120 کلومیټر د هیډ کوارټر نه زما حلقه نه کنټرول کیږی نو لهذا مونږه ته جدا سب ډویژنل دفاتر راکړئ، نو میډم! ما دا کوئسچن یو کال مخکښې جمع کړے دے تقریباً خو چې په ایجنډا باندې راغے نو په هغې کښې نیم کار شوے دے او نیم کار پاتے دے او په دیکښې به زه دا اووایمه، حقیقت دے چې ډائریکټر ایجوکیشن دلته ناست

دے، زه هغه په دې یوه خبره Appreciate کوم چې هغه په دیکښې ذاتی دلچسپی اخستې ده، زما په میل سائډ باندې ایس ډی او چې کوم سب ډویژنل آفس دے، د هغې باقاعده منظوری راغلې ده او په هغې باندې ایس ډی او تعینات شوے هم دے خو فیمیل زمونږ اوسه پورې ایس ډی ای اوز، اے ایس ډی ای اوز د هغې سټاف هلته نه دے تعینات شوے نو زما به ګزارش د ډیپارټمنټ نه دا وی چې چونکه څنګه چې زمونږ د میل ضرورت دے نو Same دغه شان د فیمیل هم ضرورت دے چې مونږ د فیمل سب ډویژن آفسز چې دی نو د هغې فوری طور چې دے د هغې دفاتر منظوری اوشی او هغې ته سټاف اولیږلې شی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان! فیمیل لږ سبق ته رااوباسئ کنه، کالجونو ته رااولیږئ، سبق پرې اووایئ کنه۔ اوکے، نیکسټ، عاطف خان۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا جی ټوټل اوسه پورې76 سب ډویژنل آفسز وو او مونږ اوس په دې تیر کال کښې 72 نور سب ډویژنل آفسز جوړ کړل۔ دا دوئ چې کومه خبره کوی چې خلقو ته تکلیف وو، هغه ټهیک ده خلق به ډیر زیات لرې به تلل نو 72 مونږ نوی جوړ کړل، په هغې کښې د دوئ دا آفس هم چې دا دوئ کومه خبره کوی، دغه پکښې هم دے۔ دا یواځې د دوئ د پاره نه دے، د ټولې صوبې د پاره یو ډیر لوئې ریلیف دے چې ټوټل اوسه پورې 76 وو او 72 آفسز ورته مونږ نور جوړ کړل۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: دا 72 آفسز نوی دی جی؟ جی، منسټر فار زکواة اینډ عشر! پلیز۔

جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواة وعشر): جناب سپیکر صاحبه! زه منسټر صاحب ته یو ریکویسټ کومه چې کوم Backward areas دی، هلته کښې خواتین Available نه دی، لکه په شانګله کښې، په بټګرام کښې یا په اپر دیر کښې، په بونیر کښې، دوئ ته مونږ Proposal لیږلے دے او مونږ وایو چې یره مونږ د فیمیل په ځائې باندې Aged کوم دغه چې دی، Proposals هم راغلی دی، هغه د دوئ مهربانی اوکړی فوری طور دې، ځکه نن سبا سټاف ډیر زیات کړے دے، ډیر زیات شوے دے یو په څلور پینځه نه زیات شوے دے نو دغسې ټولې ضلعېSuffer دی، زما خپله د بونیر ضلعه هم د دې نه Suffer ده، د فیمیل په دغه کښې چې کوم دے

زما د دوئ نه ریکویسټ دے چې مونږ ته د دغه اوکړی او Concession د راکړی او مطلب دے په هغې د میل بھرتی کړی۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: عاطف خان۔

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: اوبه کړو ورته جی، په دغې کښې لیګل څه دغه نه وی که د فیمیل په ځائې میل لګیدې شی نو هیڅ مسئله نه ده، نو هغه به ورته وراولیږو۔

<u>Madam Deputy Speaker</u>: Okay. Next Question, again Muhammad Ali.

* 3695 _ <u>جناب محمد علی</u>: کیاوزیرابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ہمارے معاشرے میں جہاں بچوں کی تعلیم ضروری ہے وہاں بچیوں کی تعلیم بھی اسی طرح کی اہمیت رکھتی ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ PK-95 میں بچیوں کے سکولوں کی بہت کمی ہے جس سے بچیوں کا مستقبل تاریکی کی طرف جارہاہے؛

(ج) اگر(الف)و(ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو PK-95 میں بچیوں کے سکولوں کی تعداد کتنی ہے، جگہ کانام یونین کونسل وائز فراہم کیا جائے، نیز محکمہ کب تک مذکورہ کمی کو پورا کرنے کاارادہ رکھتاہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

<u>جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم)</u>: (الف) جی ہاں۔

(ب) معزز ایم پی اے کا حلقہ 92 ہے جو کہ غلطی سے پی کے 95 درج کیا ہے۔ہاں، یہ درست ہے کہ دوسرے حلقوں کے مقابلے میں پی کے 92 میں بچیوں کے سکولوں کی تعداد نسبتاً کم ہے۔جہاں تک پی کے 92 میں بچیوں کے سکولوں کی کمی کا تعلق ہے، محکمہ اور حکومت کی کوشش ہے کہ ایسے علاقوں کو ترجیح دے جہاں پر بچیوں کے سکولوں کی کمی کو پورا کیا جاسکے اوران کو زیور تعلیم سے آراستہ کریں۔

(ج) پی کے 92 میں بچیوں کے سکولوں کی مجموعی تعداد ہے جن کے مقام اور یونین کونسل وائز تفصیل ایوان کو فراہم کی گئی ہے۔محکمہ ایلیمنٹری اینڈ سیکنڈری ایجوکیشن خیبر پختونخوا متعلقہ حلقہ کے توسط/نشاندہی سے ایسے مقامات کا تعین کرتا ہے جہاں پر سکولوں کی ضرورت ہو اور اسے متعلقہ ایم پی اے اپنے سالانہ

ترقیاتی پروگرام میں شامل کراتے ہیں اور محکمہ کے باقاعدہ طریقہ کار کے مطابق ان کی منظوری دی جاتی ہے۔اس کے علاوہ وزیراعلیٰ کے خصوصی صوابدیدی اختیارات کے تحت متعلقہ ایم پی اے کی نشاندہی پر سکولوں کی منظوری دی جاتی ہے اور محکمہ کی طرف سے فیزیبلٹی رپورٹ کی روشنی میں ان کو باقاعدہ منظوری دی جاتی ہے۔

جناب محمد علی: میڈم سپیکر! کوئسچن ہے کہ آیا یہ درست ہے کہ ہمارے معاشرے میں جہاں بچوں کی تعلیم ضروری ہے، وہاں بچیوں کی تعلیم بھی اسی طرح کی اہمیت رکھتی ہے؟ ډیپارټمنټ Agree دے۔ آیا یہ بھی درست ہے کہ PK-92 میں بچیوں کے سکولوں کی بہت کمی ہے جس سے بچیوں کا مستقبل تاریکی کی طرف جارہاہے؟ہاں یہ درست ہے کہ حلقہ دوسرے حلقوں کے مقابلے میں پی کے 92 میں بچیوں کے سکولوں کی تعداد نسبتاً کم ہے۔ ٹھیک شو؟ دې سره Agree دے۔ میډم! په "ج" کښې ما د دوئ نه دا تپوس کړے دے چې یره تاسو کله پورې زمونږ دا کمے پوره کولو کوشش کوئ، خاصکر د فیمیل په سائډ کښې؟ نو په دې جواب کښې تاسو په ځلورم نمبر لائن کښې اوګورئ، کله کله سړی ته خفګان هم راشی او تعجب هم راشی، دلته وائی چې متعلقہ ایم پی اے اپناسالانہ ترقیاتی پروگرام میں لکه دوئ دا وائی چې سکولز جہاں سکولوں کی ضرورت ہو، جہاں پر سکولوں کی ضرورت ہو اور اسے متعلقہ ایم پی اے اپنے سالانہ ترقیاتی پروگرام میں شامل کراتے ہیں، نو میډم سپیکر! بیا به اوس منسټر صاحب وائی چې دا سړے غصه دے خوزه وایم چې دا به د قیامت علامه وی چې هر ډیپارټمنټ ایم پی اے ته دا اووائی چې الله د اوبخښه ته راشه ستا په حلقه کښې کوم کوم ځیز ضرورت دے، کوم ځائې کښې د سکول ضرورت دے، دا په کاغذ کښې خوند کوی خو په عمل نه کوی، زمونږ خو چرته یاد نشی چې ډیپارټمنټ وائی چې الله د اوبخښه ته راشه ستا په سکول کښې کوم ځائې کښې په حلقه کښې کوم ځائې کښې د سکول ضرورت دے، په کوم ځائې کښې د هلکانو سکول جوړوې، کوم ځائې کښې د جینکو سکول جوړوې؟ نو تاسو یوه خبره اوکړه چې میډم چې آپ بچیوں کو یونیورسٹی میں بھی لیکر آئیں، دا پیراشوټ نه دے میډم چې زه به جینئ ډائریکټ راولم او هغې له په بی اے کښې ایډمیشن ورکوم، ماشومه به اول په

ادنیٰ کښې داخله اخلی، بیا به اول، دویم، دریم، څلورم، پینځم، شپږم، مډل، میټرک به کوی، چې زما ماشومې ته پرائمری سکول نشته نو هغه په پیرا شوټ خو زه یونیورسټۍ ته نشم راوستې، نو میډم سپیکر! اس کے علاوہ وزیر اعلیٰ کے خصوصی صوابدیدی اختیارات کے تحت بھی متعلقہ ایم پی اے کو میډم سپیکر! تاسو د 2015 او 16 اے ډی پی راواخلئ، تاسو هم زمونږه سره ممبره یئ، په 16-2015 کښې زمونږ سره په صوبه کښې پرائمری سکولونه دی 99، مونږ ممبران چې جنرل الیکشن مونږ Contest کړے دے، مونږ 99 د صوبائی اسمبلئ ممبران یو، یو ایم پی اے ته یو پرائمری سکول ملاویږی، زما په حلقه کښې د جینکو د پرائمری سکول ډیمانډ 120 ماته په لسټ پروت دے نو ډیمانډ ما ته 120 دے هغه د غونډې صوبې نه دے نو زه دا وایم میډم! چې زمونږ ماشومانې تاسو په خدائے یقین اوکړئ، یوه کمیټۍ خو جوړه کړئ کنه، تاسو راشئ چې زما په حلقه کښې ماشومه بچۍ چې هغه ادنیٰ د پاره بسته هغې اخستی وی، څلور پینځه کلومیټر، پینځه کالو ماشومه به څنګه سکول ته ځی میډم! دا تپوس زه کوم، دا زما په خبره هډو یقین مه کوئ، اوس تاسو یوه کمیټۍ اناؤنس کړئ راشئ او هلته ئے رااولیږئ، زما په حلقه کښې ډیمانډ په سوؤنو دے او سکول ماله پرائمری یو راکوی نو زه دا وایمه چې که په دې صوبه کښې ایجوکیشن ایمرجنسی وی او ایجوکیشن زمونږ په Priority باندې دے نو ولې بیا دا نه کوی چې په کوم ځائې کښې ئے اهمیت دے چې هغه ځائې له مونږ توجه ورکړو او هلته مونږ سکولونه جوړ کړو۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اوکے۔ عاطف خان، عاطف خان، جواب ورکړئ، Let's see کنه۔

ملک قاسم خان خٹک (مشیر جیلخانہ جات): میډم! Same thing زه د غسې کول غواړم۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: Let him answer عاطف خان! جواب فرسټ دوئ له ورکړئ، دغه کوئسچن به Dilute شی بیا، دغه کوئسچن به ترې هیر شی بیا، یس عاطف خان!

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: یو خو جی نمبر ون د فیمیل ایجوکیشن حوالې سره چې کوم زمونږ Budget spendings دی نو هغه ټول مونږ 73 ratio کښې جوړوؤ،

لګوؤ چې سکولز کوم دی نو هغه هم د فیمیل،70% سکولز د فیمیل جوړیږی او تهرټی پرسنټ د میل جوړیږی او نور هم چې ځومره دغه دی نو هغه دې Ratio سره، توجه فیمیل ایجوکیشن ته سیوا ده خو ورسره چې دویم دوئ کومه خبره اوکړه ممبر صاحب نو یو خونمبر ون ټولو ته، ممبرانو صاحبانو ته دا پته ده چې که سکول یو Allocate کیږی یوې حلقې ته نو هغه هم د ممبرانو په مشورې باندې چې هغوئ ورته اووائی چې یره دې ځائې کښې سیوا ضرورت دے نوهم هغه ځائې کښې Most probably که فیزیبل وی نو هم هغه ځائې کښې جوړ شی خو چې کومه دوئ بیا دا ممبر صاحب خبره اوکړه، هغوی پخپله د دې خبرې نفی کوی چې زما په حلقه کښې120 سکولونه پکار دی، 120 سکولونه په یو حلقه کښې او ټوټل وائی چې99 سکولونه وی، نو دا خو زما په خیال کښې که دا ټوله آی ډی پی یوې حلقې ته شی نو هم ډیره ګرانه ده، نو زما په خیال خو دا Practically possible ده نه چې 120سکولونه دې په یوې حلقه کښې جوړ شی۔ داسې که د هر یو ممبر نه تپوس اوکړئ نو څوک به وائی زما هم سل پکار دی، څوک به وائی زما هم پنځوس پکار دی، نو زما په خیال خو داسې Practically possible نه ده خو چې ځومره تاسو اوګورئ د ایجوکیشن چې بجټ ځومره سیوا شوے دے،28% ته تقریباً بجټ رسیدلے دے، چې ځومره Maximum خو نور کارونه هم دی صرف سکولونه خو نه دی، لاء اینډ آرډر دے، نورې بلها مسئلې دی، نوکه وایئ چې ټول بجټ صرف ایجوکیشن ته کړو او بل هیڅ هم نه کوؤ نو بیا هم چې زما په خیال کښې په یوه حلقه کښې 120سکولونه جوړیدل نامناسب خبره ده، لکه خواهش مې دے چې د دې نه سیوا جوړ شی خو Resources ته به ګورو نو د هغې مطابق کار به کوؤ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی، محمد علی صاحب۔

جناب محمد علی: میډم سپیکر! زه یو تپوس کومه، پیښور ښار ته رانوځئ تاسو، کوځه په کوځه پبلک سکولونه شته، یونیورسټیانې شته، کالجونه شته، هرې محلې په سطح پرائیویټ سړی ځان ته سکول جوړ کړے دے نو زه د پیښور ایم پی اے له هم یو سکول ورکومه او د چترال او د بټګرام او د شانګلې او د دیر ایم پی اے له هم یو سکول ورکوم، دا کوم میرټ دے؟ زه دا وایم میډم! چې که په صوبه کښې 99

سکولونه دی، ما دا نه دی وئیلی میډم! چې زه د نورو ایم پی اے ګانو حق وهم، ټول ماله راکړئ خو چې 99 سکولونه دی نو دا پینځه سوه ولې نه دی، دا درې سوه ولې نه دی، دوه سوه ولې نه دی، څلور سوه ولې نه دی نو چې پینځه سوه سکولونه ورکړی ما ته به پینځه راکوی، د پیښور۔۔۔۔۔

<u>Madam Deputy Speaker</u>: We go to the next.

<u>جناب محمد علی</u>: میډم سپیکر! یو منټ جی، میډم سپیکر! پیښور ایم پی اے چې سکول غواړی نو هغه وزیر اعلیٰ له لاړ شی، وائی شا به اوس ماله پینځه کروړه روپئ هم راکړه، زه ورله زمکه هم اخلم، پیښور کښې د سکول ضرورت نشته، په نورو Suroundings کښې نشته، هغلته سړے زمکه فری ورکوی، تعلیم ما ته سهولت دے، دلته خلق Educated دی، ما ته تعلیم نشته، زه دا وایم میډم چې تاسو سکولونه سیوا کړئ، Backward areas ته سکولونه ډیر ورکړئ، ما ته که ته 99 /100 سکولونه نشې راکولې نو لس په یو کال راکړه، لس په بل کال راکړه، پریشر خو به کم شی، زه خو دا ډیمانډ کومه۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: عاطف خان، عاطف خان، پلیز۔

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: جی دې بل کال له به کوشش اوکړو ان شاء اللّٰه که یو ایک هزار جوړولې شو نو بل کال له به ایک هزار جوړ کړو، په هغې کښې به دوئ له لس ورکړو ان شاء اللّٰه خو دې کال چې څومره دی نو په هغې کښې خو د بجټ ما تاسو ته اووئیل چې هم هغه دغه دی، نمبرز چونکه دومره دی چې هغه خو مطلب دا دے چې په یو حلقې کښې ته یو دغه ته، او که څوک پیښور یا بل څوک ورته سکول ورکول غواړی د خپلې حلقې نو مونږ ته خو څه مسئله نشته، که هغوی وائی چې اؤ ورئے کړئ۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: ملک قاسم خان، ملک قاسم خان، مائیک پلیز، اوکے۔

<u>ملک قاسم خان خٹک (مشیر جیلخانہ جات)</u>: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِیمِ۔ شکریه جناب! میډم سپیکر، محمد علی خان ډیره زبردسته خبره اوکړه۔ سر جی، زه دا وایم چې Re-survey د اوشی د دې سکولونو، زما په حلقه کښې یوه علاقه ده جی شنوه ګوډیخیل، 18 کلومیټر جی، نه د جینکو سکول شته دے، نه مردانه د هلکانو

سکول شته دے ، زه حقیقت درته وایم چې کومې علاقې فیزیبل دی، ما ته افضل لطیف صاحب، د دې سیکرټری چې وو، هغوی ما ته وئیل چې که دا سې ځائې وی نو ته ئے ما ته اوښایه، ما خوړه مونیا ، کوه میدان او چوپړی، دا نامې ورکړې او چې لاړل حقیقت دا دے په 18 کلومیټر کښې جی سکول نشته او دا ته خپله سوچ اوکړه، دا څه رنګې ایجوکیشن ایمرجنسی ده، نو زه دا وایم چې دا علاقې، د دې سپیشل سروې شوې ده چې دوئ ته د سپیشل چې کومه ده توجه ورکړے شی۔

Madam Deputy Speaker: Atif Khan, Atif Khan, if you agree in response to that, okay, if you want I can give you time, there is plenty, okay Babak Sahib and then Mufti Fazal Ghafoor Sahib, I will sit relax then. Okay, carry on.

جناب سردار حسین: نه Relax, relax ان شاء الله، الله د خیر اوکړی۔ میډم! زه خو چې حکومت ته ګورم چې حکومت د ومره فریاد کوی نو مونږ ته خو هډو د فریاد کولو ضرورت پاتې نه دے او اګرچې ما ته یاد شی سراج صاحب له د الله تعالیٰ عمر ورکړی، هغوی په اولنی سپیچ کښې دلته د تعلیمی ایمرجنسی د نفاذ اعلان کړے وو او زما خیال دا دیکښې زه غلط نه یم نو دا تعلیمی ایمرجنسی لا اوچته شوې نه ده، دیکښې هیڅ شک نشته څنګ چې عاطف خان خبره اوکړه، وسائل زمونږ محدود دی او ظاهره خبره ده چې په آبادئ کښې په کوم تناسب سره اضافه کیږی،Accessibility یو حکومت نشی ورکولے ، دا هم یو حقیقت دے خو زه د حکومت توجه دې خبرې ته رااړول غواړم، دا محمد علی صاحب چې کومه خبره کوی او د هاؤس په نوټس کښې هم دا خبره رااوستل غواړم چې دا روښانه پختونخوا ذکر چې ما اوکړو، دا مونږ دا سې یو سکیم جوړ کړے وو، شروع کړے وو چې په ټوله صوبه کښې چې په کوم یونین کونسل کښې مډل او هائی، میل او فیمیل، دا سکولونه نه وو نو په فوری توګه باندې چې په هغه یونین کونسلو کښې کوم پرائیویټ سکولونه موجود وو، د هغې یونین کونسل څومره ماشومان او ماشومانې چې به هغې پرائیویټ سکولونو ته تللې نو Payment به حکومت ورکولو او څنګ چې عاطف خان خبره هم اوکړه چې دا سکیم به مونږ جاری ساتو، نو زما دا خیال دے میډم سپیکر! ستاسو به هم په نوټس کښې وی چې دې

موجوده حکومت"مکتب سکولونه"چې دلته د پښتنو په معاشره کښې په هره محله کښې جماعتونه موجود دی، زیات نه زیات به ایجوکیشن ډیپارټمنټ دوه استاذان ورکړل او د هغوی (Daily consumable (items چې به څه وو، بلیک بورډ به وو یا نور چې کوم ضرورت به وو، هغه به ئې ورکړل، اوس زما د اندازې مطابق ایک هزار لګ بهګ"مکتب سکولونه"چې دی، دا دوئ بند کړل، اوس دا حکومت د پخپله وضاحت اوکړی چې په 2013 کښې دا حکومت راغلے دے، د دې نوی حکومت یو پرائمری سکول چې هغه جوړ شوے دے، هغه لا نه دے سینکشن شوے، د محمد علی صاحب دا خبره صحیح ده، لهذا فوری توګه باندې څنګ چې منسټر صاحب دا خبره اوکړه چې دا ممکنه نه ده، دا حقیقت دے چې په هر حلقه کښې د ډیرو سکولونو ضرورت دے خو دا ضرورت به مونږ څنګه برابروؤ، باید چې هغه مکتب سکولونه چې هغه دوئ بند کړی دی، هغه ډبل کړی، هغهTriple کړی چې فوری طور باندې هغه ماشومانو ته هغه بچیانو ته Accessibility ملاؤ شی، نو زه به دا ریکویسټ کومه حکومت ته چې په خپله هغه فیصله باندې نظرثانی اوکړی چې کوم مکتب سکولونه دوئ بند کړی دی، پکار دا ده چې هغه دوئ کهلاؤ کړی یا دوئ سروې اوکړی، لکه اپر دیر دے، شانګله ده، چترال دے یا Even زمونږ ملاکنډ ضلع ده، سوات دے، ډیرې ضلعې دی، بونیر دے، دا ټولې جنوبی اضلاع، چې کومې جنوبی اضلاع دی، داسې هزاره ډیویژن کښې Far flung چې کوم Areas دی، پکار دا ده چې دوئ سروې اوکړی، په هغې باندې ډیر، هغې ته د بلډنګ ضرورت نشته، استاذان هسې هم زما یقین دے په 12ګریډ کښې، په 14ګریډ کښې، 15ګریډ کښې پرائمری استاذان چې دی هغه موجود دی، لهذا په هغې باندې به ډیره کمه خرچه راشی خو که حکومت دا مهربانی اوکړه چې هغه مکتب سکولونه ئې کهلاؤ کړل او ورسره ئې نور اضافی کهلاؤ کړل نو باید چې د محمد علی صاحب، ملک قاسم صاحب دے، د ټولو ممبرانو دا مشکل چې دے دا به حل شی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: مفتی فضل غفور صاحب، مفتی غفور صاحب۔

مولانا مفتی فضل غفور: شکریه میډم سپیکر! مونږ چې نن حکومت واوریدو نو هغه پښتو کښې یو دغه دے، وائی"ما وئیل چې زه به ورته ژاړم او لیلیٰ د کوره سترګې سرې راوړی دینه" مونږ خو وئیل چې مونږ به ژاړو، فریاد به کوؤ، نن د حکومت منسټران صاحبان وائی چې زما سره په 18 کلومیټر په فاصله کښې سکول نشته دے، میډم سپیکر! تاسو ته به یاد وی پروسکال چې کله زمونږ په ټوله Overall وو چې Educational Developmental budget چې کوم زمونږ وو چې صوبه د Financial crises ښکار شوه او په هغې کښې د هر ډیپارټمنټ او د هر سیکټر نه بجټ کټ کیدو، زه ډیر په افسوس سره دا خبره کوم چې ایجوکیشن دلته زمونږ فوکس دے، هیلتھ باندې زمونږ فوکس دے، په دواړو کښې ایمرجنسی اناؤنس شوې ده او د هغې باوجود زمونږ د پروسکلنی ډیویلپمنټل بجټ د ایجوکیشن نه چار ارب روپئ کټوتی شوې ده، پکار دا ده چې دا نورو سیکټرو ته ورکړلے شوے وے، د دغې چار ارب روپو Against چې کوم ډیویلپمنټل سکیمز ورکړلې شوی دی، په هغې کښې سکولونه هم وو، په هغې کښې کالجونه هم وو، په هغې کښې یونیورسټیانې هم وې، هغې کښې میل هم وو، هغې کښې فیمیل هم وو، هغه به Cover شوی وو۔ میډم! نقصان د هغې دا رااووتلو، زه به دا اووایم چېFor example زما په حلقه کښې دوه یونین کونسلې داسې دی، یونین کونسل ملک پور او یونین کونسل ګدیزی، چې Throughout یونین کونسل کښې د 25/ 30 هزار آبادئ د پاره یو هم د جینکو مډل سکول دا نشته دے Throughout یونین کونسل، نو دا بیا تاسو په دې باندې مخکښې ته فیصله اوکړئ چې یره دا خلق به په تعلیم کښې څه مخې ته لاړ شی او دا علاقه به څه ترقی اوکړی او دا به څنګه تعلیمی ایمرجنسی وی؟ زما په خیال باندې زه به منسټر صاحب تا دا یو تجویز ورکوم چې سخکال زمونږ په اے ډی پی کښې بالخصوص په فیمیل سائډ باندې څومره مونږ سره سکولونه دی، نیو اسټیبلشمنټ دے یا د هغې اپ ګریډیشن دے، هغه دې د فیصدو په حساب باندې نه تقسیموی چې د فلانکئ پارټئ زما سره دومره شیئر دے، زه به په هغې کښې هغوی ته سکول ورکوم، بلکه په Need base دې دوئ سروے اوکړی، چې کوم محروم یونین کونسلې دی، First of all هغه د Facilitate کړی او د هغې

نه ورستو د بیا نورې په فیصدو باندې په خپلو پرسنټیجو باندې چې کوم دے نو په
اتحاد یا نو تقسیم کړی، زما به دا تجویز وی جی۔
Madam Deputy Speaker: Good idea. Yes, Nalotha Sahib.
سردار اورنگزیب نلوٹھا: سپیکر صاحبہ! میں سمجھتا ہوں کہ جو اس دفعہ صوبائی حکومت نے مکتب سکول بند کئے ہیں، اس سے یہ بہت زیادہ مسئلے پیدا ہوئے ہیں کہ پرائمری سکول کم بھی ہوتے تھے تو مکتب سکولوں میں چھوٹے بچے جو ہیں، وہ دو کلو میٹر، ڈیڑھ کلو میٹر پیدل چلنا ان کیلئے مشکل تھا، اگر صوبائی حکومت ان کے اوپر غور کرے، دوبارہ ان کو بحال کر دے اور جو ٹیچرز سکولوں میں نہیں جاتے ہیں، وہاں پر ADOs already ان کی نگرانی کیلئے معمور ہوتے ہیں تو ان کو چیک کیا جائے اور ان کو سزا دی جائے۔ میڈم سپیکر صاحبہ! سابقہ حکومت میں جو دو سو سکول ہوتے تھے، پرائمری سکول، اب میں حیران ہوں کہ دو سو کی بجائے تین سو سکول پرائمری ہونا چاہیے تھے اور وہ کٹ کے سو سکول، ننانوے سکولز کے اوپر آ گئے ہیں، تو مہربانی کر کے میں عاطف صاحب سے یہ گزارش کروں گا کہ آپ اسلام آباد کو بیشک بند کریں لیکن سکولوں کو بند نہ کریں، اس صوبے کے عوام کے ساتھ آپ زیادتی نہ کریں، یقیناً یہ بچوں کے مستقبل کا مسئلہ ہے تو مہربانی کر کے آپ اس بجٹ کو بڑھائیں، آپ ہیلی کاپٹر کے اوپر جاتے ہیں سکول چیک کرنے کیلئے، یہ غریب صوبہ ہے، تو وہ پیسے بچائیں اور گاڑیوں کے اوپر جا کر سکول چیک کریں، ہیلی کاپٹرز کے اوپر اتنے پیسے خرچ کرنے کی کیا ضرورت ہے؟ تو مہربانی کر کے یہ مکتب سکول جو ہیں، ان کو آپ بحال کریں۔
محترمہ ڈپٹی سپیکر: جمشید خان بہت Important discussion ہو رہی ہے، عاطف خان۔
وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: جی ایک تو بابک صاحب کی تجویز اچھی ہے کہ جو ہم نے ایک واؤچر سکیم بھی شروع کی ہے تو اگر اس کو میرے خیال میں Combine کیا جائے کہ یہ تو جو شہری علاقے ہیں، ان میں اگر کہیں پر کوئی پرائیویٹ سکولز ہیں تو فوراً ایک سکیم ہے جس کو ہم پانچ سو سے لے کر آٹھ سو روپے تک پرائیویٹ سکولز کو دیتے ہیں اور بچے وہاں جاتے ہیں تو ان کی تعداد ہم زیادہ بڑھا دیں گے کیونکہ شہری علاقوں میں تو Obviously پرائیویٹ سکولز Available ہوتے ہیں اور ان کی جگہ ایسے Areas جہاں پر سکولز نہیں Available تو میرے خیال میں ہم جو Establishment of new schools ہے، اس کو Divert کر دیتے ہیں، وہاں پر تو کچھ نہ کچھ مسئلہ حل ہو جائے گا لیکن بہر حال پھر بھی اتنا مسئلہ تو حل نہیں

ہو سکتا، اگر ایک کی جگہ دو ہو جائیں گے، تین ہو جائیں گے لیکن 120، مطلب وہ تو ناجائز سی بات ہو گئی اور دوسری بات یہ کہ مکتب سکول ایک اور چیز ہم نے گرلز کمیونٹی سکولز شروع کئے ہیں، یہ پچھلے تین سال میں چودہ سو گرلز کمیونٹی سکولز ابھی اس وقت آپریشنل ہیں صوبے میں، چودہ سو، جن میں کافی تعداد میں بچے اس وقت پڑھ رہے ہیں اور ہمارا پلان ہے اس کو مزید بڑھانے کا، تو جہاں پر اگر اسٹیبلشمنٹ مشکل ہوتی ہے یا ذرا ٹائم لگتا ہے تو اس کا Alternative یہ کمیونٹی سکولز بھی ہیں، جگہ کمیونٹی Provide کرتی ہے اور اس کو ہم ٹیچرز Provide کر دیتے ہیں تو سکول فوراً سے شروع ہو جاتا ہے۔

<u>Madam Deputy Speaker</u>: This Girls` Community (School) is different than the Maktab or is this?

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: Different دے جی۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: اچھا۔

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: مکتب سکول جو ہے وہ تو مسجد میں ایک کمرہ Mostly دے دیا جاتا تھا، وہ بھی میں نے پہلے بھی ذکر کیا تھا اسمبلی میں کہ اس کو Totally ہم اس طرح بند نہیں کرتے۔

(عصر کی اذان)

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: جی، عاطف خان۔

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: جی، مکتب سکول کو ہم Totally بند ایسے نہیں کر رہے، صرف جہاں پر قریبی ایریا میں سکول Available ہوتا ہے تو اس کی شفٹنگ کر دیتے ہیں اور جہاں پر اگر سکول فیزیبل ہوتا ہے تو اس کی جگہ ہم نیا سکول ادھر بناتے ہیں لیکن میں نے پہلے بھی کہا تھا کہ اگر کسی جگہ ایسی شکایت ہے کہ جہاں پر نیا سکول نہیں بنایا، قریب سکول نہیں ہے اور وہاں پر مکتب سکول بند ہوا ہے تو ہم اس وقت تک اس کو بند نہیں کریں گے جب تک وہاں پر قریبی سکول آپریشنل نہیں ہو جاتا، اس وقت تک اس سکول کو بند نہیں کریں گے۔ ایک یہ بات، دوسری بات یہ ہے کہ جس طرح میں نے کہا کہ سکول ہم ان شاءاللہ وتعالیٰ بند نہیں کریں گے، اسی طرح میں یہ کہہ رہا ہوں کہ ان شاءاللہ ہم اسلام آباد کو ضرور بند کریں گے، یہ میں نے پہلے بھی کہا ہے اور ابھی بھی ان کو یہ کہہ رہا ہوں کہ ان شاءاللہ اسلام آباد کو ضرور بند کریں گے۔ آخری بات جو انہوں نے کہی ہے کہ ہیلی کاپٹر میں گئے ہیں، میں صرف تھوڑی سی تفصیل بتا دیتا ہوں کہ ایک

سکول نہیں تھا، جو کنٹینر سکول کا پروگرام Normally جس کو جس طرح کہتے ہیں کہ ایک ارب روپے کا پروگرام ہے اور اس کا Sample ایک بنا تھا جس کو ہم نے دیکھنا تھا Practically کہ اس میں کیا چیزیں ٹھیک ہیں، غلط ہیں اور پی اینڈ ڈی ڈیپارٹمنٹ، سی اینڈ ڈبلیو، ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ، پورا سٹاف جانا تھا تو میرے خیال میں اگر گاڑی میں جاتے تو ٹائم زیادہ ہوناتھا، ہیلی کاپٹر میں جانے سے شاید کم خرچہ ہوتا ہو لیکن بہرحال میں تو پھر بھی سرکاری کام کیلئے گیا تھا، سرکاری ہیلی کاپٹر تھا اور سرکاری کام کیلئے گیا تھا اور میں پھر بھی سرکاری کام کیلئے سرکاری ہیلی کاپٹر میں ان شاءاللہ جاؤں گا (تالیاں) لیکن ایک چیز میں کلیئر کردوں، ایک چیز میں کلیئر کردوں کہ میں اپنے لئے مری میں دیگیں سرکاری ہیلی کاپٹر میں نہیں منگواؤں گا جو کہ ان کے لیڈر نے منگوائی تھیں۔

(تالیاں)

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: عاطف خان! From the debate جو مجھے کچھ تھوڑا وہ ہے، You got a dynamic Secretary Education now; Atif Khan! My piece of advise would be کہ You got a good Health not Secretary Education، یہ جوان کے پوائنٹس ہیں کہ ہارڈ ایریاز میں Distances زیادہ ہیں، اگر کوئی سروے آپ کر لیں Because I have been to the hard areas جب میں ہیلتھ میں تھی، تو یہ ہارڈ ایریاز کا سروے کر لیں And through your Department اور یہ ذرا فائنل نقشے میں ہمیں پتہ لگے کہ اس جگہ پر کمی ہے تو That will be very good, thank you. Next Question from Fakhr-e-Azam Wazir-----

<u>جناب محمد علی</u>: میډم سپیکر!

<u>Madam Deputy Speaker</u>: You wanted Muhammad Ali! Okay, I thought probably you are satisfied, okay ji.

<u>جناب محمد علی</u>: جناب سپیکر، زما کوئسچن خو اسلام آباد ته لاړو، کنټینر ته لاړو، سوال خو اصل کښې زما دے، هغه دومره اوږد شو چې زما هغه سوال ته پکښې هډو چا توجه ورنکړه۔ زه صرف دا وایم میډم! او یو تجویز هم لرمه، توجه هم راګرځومه، زمونږه د End 2014 یا 2015 سټارټ کښې په اسلام آباد کښې یو میټنګ وو چې په هغې کښې منسټر صاحب ناست وو او چونکه هغې کښې

ایجوکیشن منسٹر وو، فنانس منسٹر رالیږلے وو، زه هغه وخت کښې پارلیمانی سیکرټری وومه، نو منسٹر فنانس زمونږه میټنګ کښې وو نو زه ئے لیږلے وومه، ګورډن براؤن صاحب راغلے وو، د هغه سره زمونږه میټنګ وو، منسټر صاحب ناست وو، هغوی پخپله هم د دې خواهش اظهار کړے وو چې مونږ به فیمیل ایجوکیشن له Priority ورکوؤ، ټهیک شو، په دې ما اومنله چې زما سره 99 سکولونه دی او په هغې کښې سږکال ما ته ګنجائش نشته او زما دا یقین دے چې کال ته هم ان شاء الله نشته خو زه یو تجویز ورکومه، دا خو مونږ کولې شو چې زمونږه که تاسو بجټ اوګورئ، صوبائی حکومت خپل وسائل War on terror، بجلی ګیس رائلټی، Foreign Aided Programmes او زمونږه د این ایف سی ایوارډ نه چې کومې پیسې راځی نو چې Foreign Aided Programmes که مونږ ته خطیر پیسې راکوی نو دا د ډیپارټمنټ ذمه واری نه جوړیږی چې زما د حلقې د تفصیلی سروے اوکړی چې څومره د جینکو د سکول، بل ضلع دیر بالا، چترال شانګله، زه Backwards areas یادومه، دا هم خیانت دے، د هغوی د یو کیس تیار کړی او هغوی ته د اووائی چې زما نه کیږی، هغه انګریز خو به راله راکړی، او به ژاړو ورته چې یره ما ته تکلیف دے، دې بچیانو د پاره پیسې راکړه، چا نه خو به ئے واخلو کنه۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: محمد علی صاحب! دغه ما اووئیل چې سروے اوکړئ یو ټائم، او د سیکرټری ایجوکیشن انډر به اوشی د هارډ ایریاز And I think, we go to the next Question now. Fakhr-e-Azam Wazir, Question No. 3789, lapsed. Next is Najma Shaheen Sahiba, lapsed, Question No. 3687. Next is Najma Shaheen Sahiba, lapsed, Question No. 3682. Next is again Najma Shaheen Sahiba, lapsed, Question No. 3688.

اراکین کی رخصت

<u>Madam Deputy Speaker</u>: Some 'Leave Applications': Mehmood Jan, MPA, Ms. Naseem Hayat, Alhaaj Saleh Muhammad Khan, Shahram Khan Tarakai, Azam Khan Durrani, Malak Shah Muhammad Khan, Muhammad Sheeraz Khan, Dina Naz Sahiba, Aizaz-ul-Mulk Afkari-----

<u>ایک رکن</u>: یو کوئسچن پاتې دے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: سوری پاتې دے ، Oh my God, I am sorry, sorry, Okay, Sahibzada Sanaullah Sahib, Sahibzada Sanaullah Sahib! Let me finished these applications، بس آدھی ہوگئی ہیں۔ دیناناز، اعزازالملک افکاری صاحب، سعید گل، انور حیات خان، سردار فرید خان، معراج ہمایون، سردار محمد ادریس، نجمہ شاہین: چھٹی کی درخواستیں منظور ہیں؟

(تحریک منظور کی گئی)

Madam Deputy Speaker: Okay, next Question is from Sanaullah Sahib-----

سرداراورنگزیب نلوٹھا: میڈم!

محترمہ ڈپٹی سپیکر: نلوٹھاصاحب! ثناءاللہ صاحب کو کوئسچن کرنے دیں۔ نلوٹھاصاحب کا ذرا مائیک آن کر دیں۔

سرداراورنگزیب نلوٹھا: سپیکرصاحبہ! میں گزارش رہاہوں کہ جوانتہائی افسوسناک واقعہ کل کوئٹہ میں ہوا ہے-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ہاں، سوری جی، بالکل-----

سرداراورنگزیب نلوٹھا: وہاں پر جو شہید کئے گئے ہیں ہمارے بھائی اور جو زخمی ہوئے ہیں-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: بالکل۔

سرداراورنگزیب نلوٹھا: ان کیلئے دعا کی جائے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی مفتی جانان صاحب! یہ ہم سے بہت غلطی ہوئی ہے اور Somebody should have pointed out in the beginning۔ یہ ذرا پلیز دعا کریں آپ، مفتی جانان صاحب!

(اس مرحلہ پر شہدائے کوئٹہ کیلئے فاتحہ خوانی کی گئی)

نشانزدہ سوالات اوران کے جوابات

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اوکے، ثناءاللہ صاحب!

صاحبزادہ ثناءاللہ: شکریه میډم سپیکر! زما دا سوال جی د وزیر تعلیم صاحب نه وو: "خیبر پختونخوااو خصوصاً دیر بالا میں اساتذہ کرام سرپلس پوسٹوں پر کام کر رہے ہیں" جواب ملا ہے: "نہیں" میډم سپیکر! د دې سوال زما خیال دے چې ما کله حلف واخستو، زه راغلم نو په هغه میاشت کښې ما دا سوال جمع کړے وو نو ښه ډیر خلق په سرپلس پوسټونو باندې ناست وو، کار ئے کولو خو شکر دے چې د جواب د راتلو سره دا یو مشکل حل شو، دا ورسره زه منم۔ دویم سوال زما دے میډم سپیکر! 3698: "ضلع دیر اپر PK-93 میں واقع پرائمری، مڈل وہائی اور ہائر سیکنڈری سکولوں کی تعداد اور جگہ کی تفصیل فراہم کی جائے" جواب کښې وائی "ضلع دیر اپر PK-93 میں واقع پرائمری، مڈل سکول اور ہائی سکولوں کی تعداد اور جگہ کی تفصیل لف ہے" خو شته نه، جواب ملاؤ نه دے، لف ہے خو چرته به وی، په کوم کاغذ کښې به پروت وی او په کوم ځائې کښې به پروت وی، ملاؤ شوے نه دے۔ نو زه وایم که صرف دا سوال مونږ ته واپس Repeat کوئ نو میډم سپیکر! دا خو د وخت هم ضیاع ده، د دې اسمبلئ سره هم زیاتے دے او د دې قوم سره هم زیاتے دے جواب ملاؤ شوے نه دے۔ زما پینځه کوئسچنه وو میډم سپیکر! نن زما پینځه سوالات وو، پینځه سوالاتو کښې زما صرف درې سوالات راغلی دی او د دې دوو نه هم خبر نه یم چې دا ولې نه دی راغلی؟ نو زه داسې وایم که منسټران صاحبان داسې کوی لکه دا چې روانه ده نو د پښتو هغه متل دے چې "باور مې نشی چې ګنجئ واده شی" دا د دې صوبې سره ظلم کیږی، زیاتے کیږی، منسټر صاحب ته هم پته نشته چې جواب نه دے ملاؤ او کاغذ راؤړی او مونږ ته ئے ایږدی نو زما دا خیال دے چې د سوالاتو جواب خو ما ته ملاؤ نه دے، شته نه نو زه په څه باندې مطمئن شم او زه څه اووایم، ما ته خو نه ښکاری۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان!

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): دا جی زما لاس کښې صاحبزاده ثناء الله صاحب، "محترم سیکرٹری صوبائی اسمبلی! میں نے اپنے سارے اسمبلی سوالات واپس لے لئے ہیں اور میں مطمئن ہوں" او دا ورته د دوئ دستخط دے او دا د دوئ دغه دے۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: میډم سپیکر! سوالات راغلي وو، جوابات نه وو راغلي، ما ته ئے وئیل چې مونږ ته صبر اوکړه چې جواب ملاؤ شي خیر دے، دا کوم څیز چې دے، سیکرټري صاحب زما خیال دے چې د سپیکر صاحب په نوټس کښې دا خبره راوستې وه او چې زما سوالات ما واپس اخستی دی نو میډم سپیکر! په دې بل سوال کښې دلته ورته لږ 2699 ته لاړ شئ په دې بل پیج باندې لاړ شئ----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: 26 خو نه دے 3----

صاحبزادہ ثناءاللہ: 3699، نو په دیکښې ئے چې کوم جواب ورکړے دے-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی جی، وایئ وایئ، زه اؤرمه، وایئ، Carry on۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: میډم سپیکر! دا کوم جواب ئے چې ورکړے دے، چې ما سوالات واپس اخستی وو نو د دې جواب ئے بیا څنګه راکړے دے؟ زه خو دا وایم میډم سپیکر! چې دا کوم څیز چې په دې اسمبلئ کښې روان دے، دا نه قانون دے او دا نه څه طریقه ده، میډم سپیکر! دې ته اوګورئ، ما کتلے دے، ما سره شته، دا دے ما سره موجود دے، دا خط اوګورئ، دا تاسو اوګورئ، زه وایم چې د دې منسټرانو صاحبانو سره دا بیوروکریسی څه کوی؟ بنیادی خبره هم دغه ده، دا ورسره څه روان دی؟ دلته یو سکول کښې جواب میډم سپیکر! دلته راغلے دے دا واؤرئ، میډم سپیکر! دلته دا بل سوال 3669 ته لاړ شئ، "آیا یہ درست ہے کہ PK-93 میں موجودہ حکومت نے پرائمری، مڈل وہائی، ہائی سیکنڈری سکولز بنائے ہیں" جواب لکھا ہے " جی ہاں، درست ہے"-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ثناء الله صاحب! تاسو به زما یو منټ له اوس خبره اؤرئ، دا یو پیپر ما له راکړے شو او میډیا هم ناسته ده، دا دے "میں نے اپنے سارے اسمبلی سوالات واپس لے لئے ہیں اور میں مطمئن ہوں۔" And I am going to read the Questions now-----

<u>Sahibzada Sanaullah</u>: No Madam!
<u>Madam Deputy Speaker</u>: Just wait, wait a minute.
<u>Sahibzada Sanaullah</u>: No Madam!
<u>Madam Deputy Speaker</u>: Just wait, wait a minute

Sahibzada Sanaullah: No Madam!
Madam Deputy Speaker: Wait a minute, wait a minute.
Sahibzada Sanaullah: No Madam!
Madam Deputy Speaker: Wait a minute, wait a minute, wait a minute.
Sahibzada Sanaullah: No Madam!

میډم! واؤرئ، ما ته د سیکرټری صاحب ټیلیفون راغلے دے۔۔۔۔۔

Madam Deputy Speaker: This is your sign.

صاحبزادہ ثناءاللہ: کفایت اللہ صاحب د دې اسمبلئ سیکرټری دے، د ده نه تپوس اوکړئ چې ستا یو خط راغلے دے، تا دا سوالات واپس اخستی دی، ما ورته وئیل چې "No"، نو ځکه خو ئے په دې وجه، ځکه خو دا خبره کوم چې دا څیز چې دے دا بوګس دے۔

Madam Deputy Speaker: This is not your signature?
Sahibzada Sanaullah: No.
Madam Deputy Speaker: How can you say that?
Sahibzada Sanaullah: No.
Madam Deputy Speaker: This is not your signature?
Sahibzada Sanaullah: No.

تاسو د امان اللہ صاحب نه تپوس اوکړئ، نه ما خپل د اسمبلئ سوالات اخستی دی او میډم سپیکر! چې ما سوالات اخستی وے میډم سپیکر! میډم سپیکر! واؤرئ، میډم سپیکر! واؤرئ۔۔۔۔۔

(شوراور قطع کلامیاں)

Madam Deputy Speaker: Let him speak, please.

تاسو کېښینئ په خپلو سیټونو، Let him speak هغه خپله دفاع پخپله کولې شی، فخر اعظم! ته کېښینه۔ Carry on۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: میډم سپیکر!

Madam Deputy Speaker: Yes, carry on.

صاحبزادہ ثناءاللہ: میډم سپیکر! او چې جواب ما واپس اخستے وے نو دا جواب بیا ولې ئے لیکلو چې ما خپل ټول واپس واخستل نو دا جواب څنګه واپس راغلے دے او دلته ئے بیا لیکلی څنګه دی چې "جواب(لف)ہے"؟ زه هم دا وایم کنه چې

یو طرف ته وائی چې سوالات ئے واپس اخستی دی نو جواب څنګه راغلے دے او جواب چې څه راغلے دے نو بیا پکښې لیکی، میډم سپیکر! دا اولنې 3698، په دیکښې په جواب کښې لیکی "ضلع دیراپر کے PK-93 میں پرائمری، مڈل، ہائی وہائر سیکنڈری سکولوں کی تعداد اور جگہ کی تفصیل لف ہے" میډم سپیکر! زه په دې نه پوهیږمه چې یو طرف ته وائی چې "لف ہے" او بیا وائی چې سوالات ئے واپس اخستی دی او میډم سپیکر! بیا د هغه بل سوال په جواب کښې لیکی، په دې ځائې کښې په 3699 کښې، مذکورہ عرصے کے دوران میڈم سپیکر!

Madam Deputy Speaker: Yeah, yeah, carry on.

صاحبزادہ ثناءاللہ: "مذکورہ عرصے کے دوران کس کس مقامات پر سکولوں کی نشاندہی ہوئی، حلقہ وائز تفصیل فراہم کی جائے" میډم سپیکر! جواب کښې لیکی، "موجودہ حکومت PK-93 میں مردانہ پرائمری سکول بمقام کھنڈرو نہاگ درہ، گومبٹ جیلاڑ مڈل سکول، بمقام کمرٹال ہائی سکول، بمقام مولشن ہائر سیکنڈری سکول بمقام بلاڑئی کارو درہ بنا رہی ہے جبکہ زنانہ سائڈ پر گورنمنٹ گرلز پرائمری سکول بمقام ملا نالہ، بیدامئ گورنمنٹ گرلز مڈل سکول بمقام شالگہ نہاگ درہ اور بمقام ڈبونو نہاگ درہ جبکہ گورنمنٹ ہائی سکول واڑئی پائیں اور گرلز ہائر سیکنڈری سکول واڑئی بالا زیر تعمیر ہیں" میډم سپیکر! منسټر صاحب ته دا پته نشته دے، دا دوه سکولونو کښې پوستونه هم سینکشن شوی دی، استاذان هم ورله راغلی دی، جواب کښې لیکی چې "زیر تعمیر ہے" ګنې خیر دے د دې اسمبلئ نه یو کمیټی جوړه کړئ، دا منسټر صاحب د سبا له مونږ به ورله څه د جوارو د سوکړک بندوبست اوکړو، را د شی پخپله د اوګوری، زه خو ځکه وایم چې دا حالت دے د تعلیم د وزارت۔

Madam Deputy Speaker: Atif Khan! Atif Khan! Whatever you say, then I will پاسه کنه.

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: ګورئ جی یو خو وړومبې دغه دې باندې تاسو کمیټی جوړه کړئ-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: بالکل۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا کمیټئ ته اولیږئ چې دا که هر چا کړے دے ، غلط کارئے کړے دے یا ٹھیک کارئے کړے دے ، که دوئ کړے دے که بل چا کړے دے چې چا اوس دستخط کړے دے او چا دا وئیلی دی، په دې باندې کمیټی جوړه کړئ چې اول د دې پته اولګی۔

Madam Deputy Speaker: This is very important and the Committee Chairperson should be the Education Secretary and under his, because this is fraud,

This is fraud and then they should be taken to اگر کسی نے غلط سائن کیا ہے،

task،اگر کسی نے یہ غلط سائن کیا ہے جو کہ ان کا ہے جس پر یہی کوئسچنز نمبر لکھے ہیں، Secretary Sahib is sitting here and I want the answer within not more than seven days please. Okay, thank you.

(سوالات نمبر3697،3698اور3699 ضمیمہ پر ملاحظہ ہوں)

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: اول د دې تپوس اوکړئ، اول د دې تپوس اوکړئ، نور جوابونه به وروستو کوؤ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: انکوائری-----

(قطع کلامی)

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ستا کوئسچن راروان دے ، Next-----

(قطع کلامی)

محترمہ ڈپٹی سپیکر: نه ستا کوئسچن تیر شوے دے ، Lapse شوے دے ، سوری-----

(قطع کلامی)

Madam Deputy Speaker: Your Question is lapsed. Point of order if, okay. Point of order, I will give to Rashad Khan first. Just one minute, I will give you time, I will give time after Rashad Khan. Item No. 7: Call attention Notices.

اچھا کمیټی جوړه شوه خو ستاسو کوئسچنز، اوکے۔ مولانا مفتی فضل غفور صاحب۔

مولانا مفتی فضل غفور: جی جی، شکریه میډم سپیکر۔ دا جی کوئسچن نمبر 3862۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: جی۔

* 3862 _ مولانا مفتی فضل غفور: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ بونیر میں پرائمری، مڈل، ہائی اور ہائر لیول کے مختلف بوائز اینڈ گرلز تعلیمی ادارے زیر تعمیر ہیں؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ بعض اداروں کی تعمیر مکمل ہے جبکہ بعض پر اب بھی کام شروع ہے؛

(ج) اگر (الف) و(ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ہر ایک تعلیمی ادارے کی تعمیری پراگریس رپورٹ مہیا کی جائے، نیز جو مکمل ہو چکے ہیں اور جواب تک مکمل نہیں ہوئے، اس کی وجوہات بھی سکول وائز فراہم کی جائیں؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں، درست ہے۔

(ج) ہر ایک تعلیمی ادارے کی تعمیری پراگریس رپورٹ اور مکمل/نامکمل سکولوں کی تفصیل ایوان کو فراہم کی گئی۔

مولانا مفتی فضل غفور: ما جی سوال کړے دے: "آیا یہ درست ہے کہ بونیر میں پرائمری، مڈل، ہائی اور ہائر لیول کے مختلف بوائز اینڈ گرلز تعلیمی ادارے زیر تعمیر ہیں"، جواب دوئ را کړے دے: "جی ہاں"۔ بیا مې سوال کړے دے: "آیا یہ بھی درست ہے کہ بعض اداروں کی تعمیر مکمل ہے جبکہ بعض پر اب بھی کام شروع ہے؟" دوئ جواب را کړے دے: "جی ہاں، درست ہے" بیا مې غوښتلې دی: "اگر (الف) و(ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو ہر ایک تعلیمی ادارے کی تعلیمی پراگریس رپورٹ مہیا کی جائے، نیز جو مکمل ہو چکے ہیں اور جواب تک مکمل نہیں ہوئے، اس کی وجوہات بھی سکول وائز فراہم کریں" میډم سپیکر! دا خو ډیر کلیئر خبره ده چې جواب نامکمل دے ځکه ما وئیلی دی چې کوم سکولونه نامکمل دی، د هغې وجوهات څه دی؟ دا چې کوم Delaying tactics روان دے په دې مسئلو کښې، دا تاخیری حربې روانې دی، د یو سکول Completion date چې کوم دے نو جون 2015 دے او جون 2016 تیر شو، تر اوسه پورې هغه In progress دے، په هغې باندې کار چې

کوم دے نو دوئ په کاغذونو کښې وائی شروع دے ، میډم! زه خو د دې سوال جواب به غواړم۔ دویم مې جی دا گزارش دے چې زمونږه په، زما په حلقه کښې باالخصوص Overall صوبه کښې دا سې اؤرم چې بالعموم څومره سکولونه انډرکنسټرکشن دی، په هغې باندې فی الحال کار رکاؤ دے لکه زما د حلقې خو ما ته پته ده چې څلور پینځه میاشتې اوشوې، ټهیکیداران وائی چې مونږه نور کار نه کوؤ، نو د دې وجوهات به هم چې کوم دے دوئ مونږ ته کلیئر کړی چې یره دا څه وجوهات دی، دا څه مسئله ده؟

محترمہ ڈپٹی سپیکر: یو خو فنانس منسټر! پلیز تاسو هم لږ جواب د دې ورکړئ، کارونه وائی بند دی، پلیز۔

مفتی سید جانان: هغه خو لاړو نو جواب به زه ورته ورکړم۔۔۔۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: بیا به عاطف خان را شی۔

جناب مظفر سید(وزیر خزانہ): شکریه میډم سپیکر صاحبه۔ یو خو دا وه چې پرون نه هغه بله ورځ دا بحث شوے وو چې این ایف سی باندې د خبره اوشی او بیا به د صوبې پوره هغه خاکه به مخې ته را شی، نن خو هغه په ایجنډا نه دې شامل خو زما خواهش دا وو چې په هغې مونږه بحث کړے وے نو ښه به شوې وه۔ اصل کښې یو خو دا چې یہ بات کلیئر ہونی چاہیئے کہ فنانس کا جو اپنا دائرہ اختیار ہے، وہ Releases کا ہے، ویسے فنڈز ایلو کیشن ان کا کام نہیں ہے، جو چیز ہو تو لوگ کہتے ہیں کہ یہ فنانس سے Related ہے، فنانس سے Related وہ چیز نہیں ہوتی، وہ اے ڈی پی میں جو Reflect ہوتی ہیں، اس کے بعد اس کی وہ ہو جاتی ہے تو میرے خیال میں۔۔۔۔۔

(شور)

Madam Deputy Speaker: Please, please you listen to him first.

وزیر خزانہ: میرے خیال میں صاحبزادہ ثناءاللہ کو۔۔۔۔۔

Madam Deputy Speaker: Please, Sanaullah Sahib! Please listen to him. Please carry on, you carry on.

وزیر خزانہ: میں صاحبزادہ ثناءاللہ کو جواب نہیں دینا چاہتا جو سمجھتا نہیں ہو تو اس کو کیا سمجھائیں گے، وہ سمجھتا نہیں ہے اس چیز کو اسلئے میں اس سے بات نہیں کرتا۔ یہ سینیئر پارلیمنٹیریز بیٹھے ہیں جو حکومت میں رہے ہیں، جو وزراء رہے ہیں، جن کو خوب معلوم ہے کہ پی اینڈ ڈی کا کیا کام ہے، فنانس کا کیا کام ہے اور ایجوکیشن کا کیا کام ہے، وہ اپنی جگہ ایک بات ہے لیکن ایک الگ ڈیبیٹ پر صوبے کے فنانشل پوزیشن کو ہم ان شاءاللہ کلیئر کریں گے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ہاں، این ایف سی ایوارڈ ابھی آرہا ہے، اس کے بعد۔

وزیر خزانہ: وہ ایک، وہ ایک موقع پر کریں گے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: آپ کا وہ آرہا ہے ابھی اس کے بعد۔

وزیر خزانہ: تو فنانس کے حوالے سے ایسا کوئی ایشو نہیں ہے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ٹھیک ہے۔ عاطف خان! پلیز۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: میڈم! فنانس کے حوالے سے تو فنانس منسٹر صاحب نے بات کر لی جو سکولوں میں Releases کا ہے، آج بھی میں نے، واقعی مسئلہ ہے، سکولوں کو جو پچیس پرسنٹ پیسے آئے تھے، اس کے علاوہ پچیس پرسنٹ میرے خیال میں شاید کل تک ریلیز ہو جائیں گے اور کافی سکولوں میں یا جو کام بند ہے، اس پر کام شروع ہو جائیں گے، ان شاءاللہ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: کال اٹینشن۔ پوائنٹ آف آرڈر تہ راځم، دا یو کال اټینشن د ثناء اللہ صاحب دے، صاحبزادہ ثناء اللہ صاحب۔

مولانا مفتی فضل غفور: تاسو خو هډو زما نه تپوس اونکړو چې ته Satisfied ئې او که نه؟

Madam Deputy Speaker: Please call attention that is No. 936. Okay, Mufti Ghafoor Sahib! Are you satisfied or not, are you satisfied or not?

مولانا مفتی فضل غفور: میډم! ما دا اووئیل چې دا جواب نامکمل دے، نامکمل دے۔

Madam Deputy Speaker: Atif Khan! He is not satisfied, carry on please.

مولانا مفتی فضل غفور: زه ریکویسټ کوم منسټر صاحب ته، منسټر صاحب به زما سره شاید چې په دیکښې Agree هم شی چې دا که دوئ سټینډنګ کمیټئ ته اولیږئ، مونږ به د یو یو سکول متعلق هلته پوره چې کوم دے هلته دغه اوکړو چې دا ولې په دې کار بند دے یا په 2015 کښې د دې Completion date over شوے دے او اوسه پورې لا دغه شان شاړ پروت دے۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: اود لیږی چې تاسو په ښه خوشحالیږئ۔

مولانا مفتی فضل غفور: تهینک یو۔

Madam Deputy Speaker: Okay. Is it the desire of the House that the Question number, what was it? let me have a look, 3862, asked by the honourable Member, may be referred to the Committee concerned? Those who are in favour of it may say 'Yes'.

Members: Yes.

Madam Deputy Speaker: Those who are against it may say 'No'.

Members: No.

محترمہ ڈپٹی سپیکر: هډو هغه 'Yes' مو په زوره اونه وئیل، یو تا اووئیل نور چا درسره 'Yes' اونه وئیل، Only you said 'Yes'. Okay, the 'Ayes' have it; the Question is referred to the Committee concerned.

غیر نشاندار سوالات اوران کے جوابات

3789 _ جناب فخر اعظم وزیر: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ PK-71 ضلع بنوں کیلئے سال 2015 میں فنڈ مختص کیا گیا ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو سال 2015 میں PK-71 کیلئے کتنا فنڈ مختص کیا گیا ہے، کتنا فنڈ خرچ ہوا اور کتنا باقی ہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) ضلع بنوں کے گورنمنٹ سکولوں کیلئے سال 2015 میں فنڈ مختص کیا گیا تھا لیکن PK-71 کیلئے مختص فنڈ منظور نہیں ہوا تھا۔

(ب) سال 2015 میں ضلع بنوں کیلئے مختص شدہ فنڈز میں سے حلقہ PK-71 میں زنانہ/مردانہ سرکاری سکولوں پر 182.224 ملین روپے پی ٹی سی کمیٹی کے ذریعے حکومت کے طریقہ کار کے مطابق خرچ ہوئے، مختص شدہ فنڈز میں کوئی بھی رقم بقایا نہیں ہے۔

3687 _ محترمہ نجمہ شاہین: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) ضلع کوہاٹ میں مڈل سکولز موجود ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو ضلع کوہاٹ میں قائم مڈل سکولوں کی تفصیل بمعہ مقام فراہم کی جائے، نیز ان سکولوں میں فنکشنل اور نان فنکشنل سکولوں کی تعداد فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) ضلع کوہاٹ میں قائم مڈل سکولوں کی تفصیل درج ذیل ہے، نیز تمام مڈل سکول فنکشنل ہیں اور کوئی بھی سکول نان فنکشنل نہیں ہے:

OFFICE OF THE DISTRICT EDUCATION OFFICER (FEMALE)KOHAT LIST OF MIDDLE SCHOOL IN DISTRICT KOHAT		
S.NO	SCHOOL	UNION COUNCIL
01	GGMS ALI KACH	LACHIR
02	GGMS BANDA FATEH KHAN. K	SHAH PUR
03	GGMS BANDA PARACHGAN	MUHAMMAD ZAI
04	GGMS BAQI ZAI	URBAN-VI
05	GGMS BEHZADI CHAKARKOT	URBAN-I
06	GGMS BRAGHZI KALAN	SHAKARDARA
07	GGMS CHAKAR KOT BALA	SHER KOT
08	GGMS CHARGHARI	SHAH PUR
09	GGMS CHASHMA MITHA KHAN	ALI ZAI
10	GGMS DARMALAK	LACHIR
11	GGMS DHOK NOOR ALAM	BILLITANG
12	GGMS GANDIYALI	BILLITANG
13	GGMS GUL HASSAN BANDA	CHORLAKI
14	GGMS HASSAN ABAD	SHAH PUR
15	GGMS JABBAR	CHORLAKI
16	GGMS KAM SAM	USTARZAI PAYAN
17	GGMS KAMAL KHEL	DHODA
18	GGMS KUNJ KALEY	ALIZAI
19	GGMS KHUSHAL GARH	KHUSHAL GARH
20	GGMS LACHI BALA	LACHI U
21	GGMS MANDORI	MANDOORI
22	GGMS MARAI PAYAN (HAJI ABD)	SHER KOT
23	GGMS MIR AHMED KHEL	URBAN-V
24	GGMS P.A.F	URBIN-I

25	GGMS REHMAN ABAD	SHAKER DARA-RII
26	GGMS SAIB	BILLITANG
27	GGMS SHAKARDARA	SHAKARDARA-U
28	GGMS SUDAL	SUDAL
29	GGMS SUR GUL NO.1	SURGUL
30	GGMS SUR GUL NO.2	SURGUL
31	GGMS TOGH PAYAN	TOGH BALA-I
32	GGMS TOR CHAPRI	SHAH PUR
33	GGMS Z.S.ALLAH DAD	Z.S.A DAD
34	GGMS MALGIN	SUDAL
35	GGMS SHADI KHEL	DHODA
36	GGMSAMBAR BANDA	M.ZAI
37	GGMS MIR BASH KHEL	SHAH PUR
38	GGMS CHORLAKI (S/DARA)	S/DARA

DISTRICT EDUCATION OFFICER (MALE) KOHAT TOTAL NO OF MIDDLE SCHOOLS IN DISTRICT KOHAT					
S #	CODE	SCHOOL NAME	S #	CODE	SCHOOL NAME
01	33614	GMS ALI KACH	22.	33650	GMS BAQIZAI
02	33618	GMS DOLI MANDA	23.	33651	GMS KAMAL KHEL
03	33619	GMS Z.S.ISMAIL	24.	33943	GMS MUSAL
04	33622	GMS GURGURA	25.	33945	GMS CHAMBAI
05	33623	GMS MERPZAO	26.	33946	GMS KOHI METHA KHAN
06	33630	GMS BAMMA	27.	33950	GMS KHWAJA KHEL
07	33631	GMS MOHSIN KHEL	28.	33952	GMS DHERI BANDA
08	33633	GMS JUNGLE KHEL	29.	37843	GMS RUKWAN
09	33634	GMS CHARGARI	30.	37844	GMS S/DARA NO.3
10	33635	GMS DHALL BEHZADI	31.	37845	GMS BAHADAR KOT
11	33636	GMSGHURZANDI	32.	37846	GMS KOTERI
12	33637	GMS KAMAR	33.	37847	GMS SHAPUR
13	33638	GMS GARHI RISALDAR	34.	38351	GMS K.D.A KOHAT
14	33639	GMS BORAKA	35.	38352	GMS DHOK SHARIF KOHAT
15	33640	GMS KANDAR	36.	38353	GMS BABRI BANDA KOHAT
16	33641	GMS DHOK SHER ZAMAN	37.	38551	GMS KAMAR DHAND KOHAT
17	33642	GMS JABBI	38.	39068	GMS DOCTOR BANDA
18	33643	GMS PASTA CHANDA	39.	39511	GMS STAR SAM
19	33644	GMS GHULAM BANDA	40.	39512	GMS KHWAJA PAIL
20	33645	GMS KHUSHAL GARH	41.	39514	GMS SUMARI BALA

21	33646	GMS BRAGHZI KALAN	42.	40215	GMS ALI ZAI KOHAT

3682 _ محترمہ نجمہ شاہین: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ :

(الف) آیایہ درست ہے کہ موجودہ حکومت صوبے میں نئے سکولز بنانے کاارادہ رکھتی ہے؛

(ب) اگر(الف)کاجواب اثبات میں ہو توصوبے میں کتنے اضلاع میں سکولوں کی کمی ہے، ضلع وائز تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) اس ضمن میں یہ وضاحت کی جاتی ہے کہ صوبہ کے تمام اضلاع میں 6879 سکولوں(1831 بوائز اور5043 گرلز) کے قیام کی ضرورت ہے جن کی ضلع وار تفصیل ایوان کوفراہم کی گئی۔علاوہ ازیں ہر سال کی طرح اس سال ترقیاتی پروگرام کے تحت صوبے کے تمام اضلاع میں ضرورت کی بنیاد پر سکولوں کے قیام کیلئے منصوبے شامل کئے گئے ہیں۔

3688 _ محترمہ نجمہ شاہین: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ :

(الف) کیایہ درست ہے کہ کوہاٹ میں گورنمنٹ 'کمپری ہینسیو' ہائی سکول ہاسٹل موجود ہے؛

(ب) اگر(الف)کاجواب اثبات میں ہو توہاسٹل ہذاکب تعمیر کیا گیا تھااور ہاسٹل رہائش کے قابل ہے، ہاسٹل میں کمروں کی کل تعداداور وہاں رہائش پذیر طلباء کی تعداد کی تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، کوہاٹ میں گورنمنٹ 'کمپرہینسیو'ہائی سکول ہاسٹل موجود ہے۔

(ب) ہاسٹل کی تعمیر1967 میں ہوئی تھی،ہاسٹل رہائش کے قابل نہیں ہے کیونکہ اس میں بجلی،پانی،واش رومز، باتھ رومز استعمال کے قابل نہیں ہیں۔ہاسٹل میں کل 27 کمرے ہیں جن میں 60 طلباء رہائش پذیر ہیں۔

توجہ دلاؤنوٹس ہا

Madam Deputy Speaker: Now, Sanaullah Sahib! Call Attention No. 936, please.

صاحبزادہ ثناءاللہ: شکریہ میڈم سپیکر۔ میں وزیر برائے محکمہ صحت کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ ڈسٹرکٹ ہیڈ کوارٹر ہسپتال تیمر گرہ اور کٹیگری ڈی ہسپتال واڑی، چترال تا پشاور مین روڈ پر واقع ہیں اور روزانہ گاڑیوں کے حادثات رونما ہوتے ہیں۔ چونکہ دونوں ہسپتالوں میں ایمبولینس گاڑیوں کی بے حد کمی ہے جس کی وجہ سے زخمیوں کو مجبوراً پشاور اور دیگر ہسپتالوں میں پرائیویٹ گاڑیوں میں لے کر جاتے ہیں، لہذا دونوں ہسپتالوں کو ترجیحی بنیادوں پر نئی ایمبولینس گاڑیاں فراہم کی جائیں۔

میډم سپیکر! دا تقریباً د دوه سوه لګ بهګ کلومیټره د دیر او د پیښور په مینځ کښې لار ده۔ میډم سپیکر! چترال روډ اوس اوړې ژمی کهلاؤ وی، مخکښې به په ژمی کښې بند وو او په اوړی کښې به کهلاؤ وو، اوس میډم سپیکر! دا کهلاؤ وی، په دې وجه باندې ډیر حادثات هم کیږی او ما پوره فګرز د تیمرګرې د هسپتال او د دیر د دې ټولو نه اخستې دی۔ روزانه د روټین چې کوم بیماران دی نو د تیمرګرې نه د څلور نه واخله د شپږ مریضان روزانه، د روټین چې کوم بیماران دی هغه پشاور ته راؤړے کیږی او دغه شان چې حادثه اوشی، څو واقعات داسې اوشول چې ایمبولینسې موجود نه وی نو زما چونکه وزیر صحت صاحب موجود نشته، جواب به څوک راکوی میډم؟

Madam Deputy Speaker: Somebody will give you the answer,
زه ګورمه۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: نه څوک به جواب راکوی میډم؟

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان به جواب درکوی۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: نه نو عاطف خان خو وزیر تعلیم دے، هغه خو خپل جواب رانکړو نو د پردی به څه راکوی؟

محترمہ ڈپٹی سپیکر: در به کړی، خیر دے سوری۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: زه خو په دې نه پوهیږمه میډم سپیکر! تاسو خو ایسته د دې اسمبلئ سره مذاق کوئ، د دې عوامی نمائندګانو سره مذاق کیږی، کال اټینشن راځی او منسټر نه وی نو بلې ورځې ته کوئ ئے کنه، میډم سپیکر! دا خو څه طریقه نه ده، دا په کومه باندې چې تاسو روان یئ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف خان!

صاحبزادہ ثناءاللہ: یا د راسره دا عاطف خان، ٹھیک ده بالکل زه منم، د عاطف خان جواب ما ته منظور دے خو دا به راسره د اسمبلئ په دې فلور Agree کوی چې مونږ به ورله یو دوه ایمبولینسې خامخا ورکوؤ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اوکے۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: ٹھیک ده، دا سې د اووائی بس منم ئے ورسره۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اوکے۔عاطف خان!

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: جی، یو خو نمبرون دوئ اووئیل چې د سوالونه دغه ئے رانکړو، هغه خو تاسو ته ما هغه لیټر درکړے دے چې په هغې کښې دوئ وئیلی وو چې یره ما خپل سوالونه واپس اخستی دی، د هغې خو انکوائری اوکړئ او نور چې څه سوالونه دی۔ د دوئ د ایمبولینسز خبره ده، هغه بالکل چې څه دے اے ډی پی کښې به اوګورو که نه وی او که ضرورت وی، د چیف منسټر نه به ورله په سپیشل ګرانټ باندې دغه واخلو هغه چې څه اوریجنل ډیمانډ وی، Genuine demand وی، هغه به ورته بالکل پوره کړو جی۔

Madam Deputy Speaker: Okay, demand will be met, next.

صاحبزادہ ثناءاللہ: که دا بند سکولونه کهلاؤ کړئ نو مهربانی به وی۔ عاطف خان وعده اوکړه، مازیګر دے او اذان شوے دے نو هسې نه چې د خپلې وعدې نه راسره اونه تبنتی چې دا راسره وی نو وائی زما خیال دے چې که دوه ایمبولینسې اوشی نو بالکل ٹھیک ده، زه ئے منم او زه ئے ورسره Agree کوم او مطمئن شوم د جواب نه۔

Madam Deputy Speaker: Okay, you are satisfied, honourable Minister for Finance, please let to-----

جناب محمد رشاد خان: میڈم سپیکر!

محترمہ ڈپٹی سپیکر: دغه پاتې دی Then I will-----

جناب محمد رشاد خان: میڈم! میں کم ٹائم لوں گا۔

Madam Deputy Speaker: Okay. Rashad Khan! You promised me that you take only few minutes, not fifteen minutes. Okay Rashad Khan.

جناب محمد رشاد خان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ میڈم سپیکر۔ میڈم سپیکر! اسمبلی کے اجلاس کی ایک سیشن پر حکومت کے لاکھوں کروڑوں روپے اخراجات آتے ہیں اور پھر یہاں پر ادھر سے حکومتی ممبران اٹھ کر کورم کی نشاندہی کرتے ہیں اور اس دوران اسمبلی کے اجلاس کیلئے دور دراز سے ایم پی ایز، ممبران صاحبان یہاں پر آتے ہیں اور وہ اپنے علاقوں کو درپیش مسائل، اپنے لوگوں کی مشکلات یہاں پر زیر بحث لاتے ہیں لیکن بدقسمتی سے یہاں پر جب حکومت کو آئینہ دکھایا جاتا ہے تو جس چیز کی یہاں پر ڈیمانڈ کی جاتی ہے، وہ اس پر عمل نہیں کرتی۔ میری آپ سے گزارش ہوگی میڈم سپیکر! کہ آپ مجھے بولنے دیں گی کیونکہ لاکھوں کروڑوں روپے یہاں پر اخراجات آتے ہیں، آپ مجھے یہ نہیں کہہ سکتیں جس طرح آپ نے مجھے کہا کہ آپ تین منٹ بات کریں، آپ پانچ منٹ بات کریں، میں یہاں پر ایک میگا سکینڈل جو ہے کرپشن کا، وہ بے نقاب کرنے جارہا ہوں، میں اس ایوان کو آگاہ کرنے جارہا ہوں کہ جس طریقے سے کرپشن کا بازار یہاں پر گرم کیا گیا ہے، میں نے دیکھا میڈم سپیکر! اس اسمبلی میں بنی گالہ کے نام نہاد بلز، این جی اوز کے بنائے ہوئے بلز یہاں پر پیش کئے جاتے ہیں اور ان کو عجلت میں منظور کیا جاتا ہے اور اگر میں ان کی قانون سازی کی طرف جاؤں تو اس میں ایک احتساب کمیشن ہے، میں پوچھنا چاہتا ہوں میڈم سپیکر! کہ وہ احتساب کمیشن کہاں ہے جس کا کام کرپٹ عناصر پر ہاتھ ڈالنا تھا؟ کیا احتساب کمیشن کا کام صرف یہ تھا کہ وہ شریف لوگوں کی پگڑیاں اچھالے اور سرکاری افسران کو عوامی فلاح اور بہبود کے کاموں سے منع کرے؟ میڈم سپیکر! ہم نے دیکھا کہ جن لوگوں پر احتساب کمیشن نے ہاتھ ڈالا میڈم سپیکر! وہ آج بھی کھلے عام پھر رہے ہیں اور وہ اپنے دفتروں میں ان کو بعد میں کلیئرنس سرٹیفیکیٹ دے کر ان کو آزاد کیا گیا میڈم سپیکر! میرا یہ حق بنتا ہے میڈم سپیکر! کہ میں ان تحقیقات کو بھی سامنے لانے کی درخواست کروں جس بناء پر، میڈم سپیکر! میں آپ کی توجہ چاہوں گا، میڈم سپیکر! میں یہ سمجھتا ہوں کہ جب حکمران پارٹی کو اپنی گرتی ہوئی ساکھ اور اپنی مقبولیت میں کمی نظر آئی تو گیارہ وزراء پر کرپشن کے سنگین الزامات لگائے گئے، ان پر نااہلی کے الزامات لگائے گئے اور ان کو باہر کر دیا گیا، میڈم سپیکر! آج ساڑھے تین سال بعد عوام اس کے منتظر ہیں، کے پی کے کے عوام کہ ان کی تحقیقات کا کیا ہوا، کیا ہوا ان کرپٹ وزراء کا؟ میں آج بھی دیکھ رہا ہوں کہ

وہ لوگ آج اسمبلی کا حصہ ہیں، کیا ان کو اپنی ساکھ بچانے کیلئے قربانی کا بکرا بنایا گیا تھا یا تحقیقات کو چھپانے کیلئے آج وہ نمک حلالی کر رہے ہیں اور ٹی وی 'ٹاک شوز' میں نمک حلالی کرتے ہوئے دیکھے جا سکتے ہیں میڈم سپیکر، میڈم سپیکر! مجھے ڈر ہے، مجھے ڈر ہے کہ آپ کو کرپشن کے جس سکینڈل کو میں بے نقاب کرنے جا رہا ہوں، آپ مائیک بند کر کے مجھے اس سے روکیں تو میں آپ کے علم میں یہ لانا چاہتا ہوں کہ آپ نے مسٹر ٹین پرسنٹ تو سنا ہو گا، مسٹر تھرٹی پرسنٹ تو سنا ہو گا لیکن ففٹی پرسنٹ آج تک آپ نے نہیں سنا ہو گا، میڈم سپیکر! آپ نے 'دال میں کچھ کالا ہے' تو دیکھا ہو گا لیکن 'ساری کالی دال' نہیں دیکھی ہو گی میڈم سپیکر۔ میڈم سپیکر! دو اور چار اپریل کو ضلع شانگلہ میں طوفانی بارشیں ہوئیں اور آٹھ مہینے ہونے کو ہیں، ہزاروں گھر جو حکومت نے خود ڈیکلیئرڈ کئے ہیں کہ تباہ شدہ ہیں، آج بھی کسی گھر کو، ایک گھر کو بھی کوئی معاوضہ نہیں ملا میڈم سپیکر۔ دو دفعہ میں نے یہاں پر کال اٹینشن پر بات کی، پوائنٹ آف آرڈر پر بات کی، میں سیکرٹری سی اینڈ ڈبلیو سے ملا، میں پی ڈی ایم اے سے ملا، میں چیف سیکرٹری سے ملا، میں نے وزیر اعلیٰ سے درخواست کی، آٹھ مہینے بعد میڈم سپیکر! 53 کروڑ روپے وہاں پر ریلیز ہوئے اور آج جب ان کے ٹینڈرز ہو چکے ہیں میڈم سپیکر! تو شانگلہ سے تعلق رکھنے والے پشاور سے منتخب ممبر اسمبلی وزیر اعلیٰ کو مجبور کرتے ہیں کہ ان ٹینڈروں کو منسوخ کیا جائے میڈم سپیکر، دس تاریخ کو میڈم سپیکر! وزیر اعلیٰ ہاؤس میں ایک اعلیٰ سطح کی میٹنگ بلوائی گئی میڈم سپیکر! جس میں سیکرٹری سی اینڈ ڈبلیو موجود تھے، سیکرٹری بلدیات اس میں موجود تھے، ڈی سی شانگلہ اس میں موجود تھے، اے ڈی شانگلہ اور پشاور سے یہ منتخب رکن اسمبلی اس میں موجود تھے میڈم سپیکر! جس میں یہ تمام افسران گواہ ہیں میڈم سپیکر! میں سب سے مل کر یہاں پر آپ کے پاس آ رہا ہوں، اس ایوان میں میڈم! بات کرنے کیلئے، ان تمام افسران نے مجھے بتایا، وہ Minutes اس کے گواہ ہیں کہ اس میں وزیر اعلیٰ صاحب نے اس منتخب ممبر سے مجبور ہو کر سختی کے ساتھ حکم دیا کہ ان ٹینڈروں کو منسوخ کیا جائے۔ میڈم سپیکر! آٹھ ماہ سے شانگلہ کے لوگ جو ہیں بحالی کے کاموں کے منتظر ہیں میڈم سپیکر! اور پھر راتوں رات یہاں سے وہ ممبر اسمبلی شانگلہ جاتے ہیں اور وہاں پر ٹھیکیداران مافیا سے ملتے ہیں اور ان کے گھروں میں بیٹھ کر میڈم سپیکر! وہاں پر بولیاں لگائی جاتی ہیں۔ میڈم سپیکر! شانگلہ میں 'Funds for sale' کی-----

<u>Madam Deputy Speaker</u>: Inayat! You will be-----

جناب محمد رشاد خان: شانگلہ میں 'Funds for sale' کی Sale لگی ہوئی ہے۔ میڈم سپیکر! وہاں پر فنڈز کو، میں ایک چیز کی وضاحت کرنا چاہتا ہوں میڈم سپیکر! میں وہ نمائندہ ہوں الحمدللہ کہ میں نے کبھی بھی اس اسمبلی میں نہ کسی اجلاس میں، نہ وزیراعلیٰ کے سامنے، نہ کسی کو جو فنڈز تقسیم کرنے والے ارباب اختیار ہیں، میں نے کبھی بھی ان کو یہ نہیں کہا کہ شانگلہ کا میں نمائندہ ہوں اور شانگلہ کے فنڈز میرے ذریعے تقسیم کیے جائیں۔ میں نے ہمیشہ یہ بات کہی ہے جو اس ایوان کی، جو اس حکومت، جو اس حکومت کا وطیرہ رہا ہے کہ جس میں اس پارٹی میں جو بھی اس کے نزدیک ہوتا ہے، اپنے لیڈروں کے نزدیک جو اپنے آپ کو سینیئر لیڈر سمجھتا ہے، اس بنیاد پر ان میں فنڈز کی تقسیم ہوتی ہیں۔ میڈم سپیکر! میں نے ہمیشہ یہ کہا ہے کہ صوابی سے منتخب نمائندہ اپنے آپ کو لیڈرز کے نزدیک سمجھتے ہوئے اگر اربوں روپے فنڈز لے جاسکتا ہے میڈم سپیکر، اگر مردان سے منتخب نمائندہ اپنے آپ کو سینیئر لیڈر کہتے ہوئے اپنے علاقوں میں اربوں روپے کے کام کر سکتا ہے تو شانگلہ کا بھی حق بنتا ہے میڈم سپیکر! شانگلہ سے تعلق رکھنے والے رکن اسمبلی کو میں نے بار بار یہ کہا ہے، اس کے سامنے میں نے کہا ہے، وزیراعلیٰ صاحب کے سامنے میں نے کہا ہے، اس ایوان کے شروع دنوں میں میں نے یہ کہا ہے میڈم سپیکر! کہ ان کا بھی حق بنتا ہے کہ ان کے علاقوں میں اربوں روپوں کے کام کیے جائیں میڈم سپیکر! لیکن اس کا یہ ہرگز مطلب نہیں ہے میڈم سپیکر! کہ سیلاب کے فنڈز میں خرد برد کی جائے اور سیلاب کے فنڈز کو 'Funds for sale' کا نام دیا جائے۔ میڈم سپیکر! یہاں سے دو ممبرز اسمبلی جاتے ہیں وزیراعلیٰ کا نام استعمال کرتے ہیں اور اپنے اختیارات کا ناجائز استعمال کرتے ہیں، وزیراعلیٰ ہاؤس میں اس کا آفس موجود ہے میڈم سپیکر! وہاں سے وہ فون کرتے ہیں ضلعی انتظامیہ کو دباؤ میں لاتے ہیں اور جب ان کے 50% شیئرز ان کو ٹھیکوں میں دیئے جاتے ہیں، جب ان کی جیب کو گرم کیا جاتا ہے میڈم سپیکر! میرے پاس ثبوت موجود ہے، میڈم سپیکر! ایک وزیراعلیٰ صاحب کا لیٹر ہے میڈم سپیکر! جس میں فنڈز کو منسوخ کرنے کا کہا گیا ہے اور اسی ممبر کے کہنے پر یہ ٹینڈرز جو ہیں، یہ منسوخ کرنے کا کہا گیا ہے اور دوسرے لیٹر میں میڈم سپیکر! جب اس کی جیب گرم ہوتی ہے، جب اس کو ٹینڈر میں 50% حصہ ملتا ہے تو وہ درخواست کرتے ہیں وزیراعلیٰ کو کہ ان ٹینڈرز کو بحال رکھا جائے اور اس میں اپنے شیئرز اپنی جیب کو گرم کرنے کیلئے اگر فنڈز کی تقسیم کی جاتی ہے، اگر اس کو کمائی کا ذریعہ بنایا جاتا

ہے تو ہم اس کیلئے کسی طور پر بھی تیار نہیں ہیں میڈم سپیکر، میں آپ کو یہ بتاتا چلوں میڈم سپیکر! کہ آج شانگلہ کی ضلع اسمبلی میں، آج شانگلہ کی دونوں تحصیل اسمبلیوں میں باقاعدہ قرار دادیں پاس ہوئی ہیں میڈم سپیکر! اگر عمران خان جس طرح وہ ملک کے شہروں شہروں میں جلسے کرتا ہے کہ انہوں نے اختیارات نچلی سطح پر منتقل کر دیئے ہیں میڈم سپیکر! تو ہمیں بتایا جائے کہ یہ فنڈز یہ پشاور کے رکن اسمبلی تقسیم کریں گے یا وہاں سے منتخب نمائندوں کو یہ اختیار حاصل ہے میڈم سپیکر! یا شانگلہ کے حقیقی نمائندوں کا یہ حق بنتا ہے میڈم سپیکر! کہ وہ اس فنڈ کو خرچ کریں یا نچلی سطح کے جو لوگ ہیں، جن کو یہ حکومت دی گئی ہے، ان کو یہ اختیار دینا چاہیئے میڈم سپیکر!۔۔۔۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عنایت!

جناب محمد رشاد خان: کہ وہ ان فنڈز کی تقسیم کریں۔ میڈم سپیکر! میں آپ کو باقاعدہ ثبوت کے ساتھ یہ دکھا سکتا ہوں میڈم سپیکر! کہ جو باقیماندہ فنڈز ہیں شانگلہ میں، اس میں منتخب نمائندوں نے جو لسٹ دی تھی، ڈپٹی کمشنر نے جو سروے کیا تھا میڈم سپیکر! ان سکیموں کو ہٹا دیا گیا ہے میڈم سپیکر! ضلعی اسمبلی نے جو فنڈز کی درخواست کی تھی، تباہ شدہ سکیموں کی، ان کو ہٹا دیا گیا ہیں۔ میڈم سپیکر! جو نچلی سطح پر ویلج کونسلوں کے نمائندوں نے جو تباہ شدہ سکیموں کی نشاندہی کی تھی میڈم سپیکر! جن ٹھیکیداروں نے پیسے دیئے ہیں، صرف پیسے کمانے کیلئے، وہ آج اس فنڈ میں سکیموں کا حصہ بنے ہوئے ہیں میڈم سپیکر! ہم اس کیلئے کسی طور پر بھی تیار نہیں ہیں۔ میں ایک اور چیز کیلئے وضاحت کرنا چاہتا ہوں میڈم سپیکر! ہم نے کبھی بھی افتتاح اور پوائنٹ سکورنگ کی سیاست نہیں کی، میڈم سپیکر! بابک صاحب گواہ ہیں، ہم نے پچھلی حکومت میں بھی کہا ہے کہ اگر ہم اپوزیشن میں ہیں تو ہمارے علاقوں میں کام کریں میڈم سپیکر! ہم سمجھتے ہیں کہ شانگلہ کے لوگ باشعور ہیں، شانگلہ کے لوگوں نے ہمیشہ اپنے ضمیر کے مطابق ووٹ دیا ہے میڈم سپیکر! اس طرح کبھی بھی نہیں ہوا، اس طرح کاموں کی کبھی بھی ایسی ہم نے سیاست نہیں کی۔ میڈم سپیکر! وہاں پر شانگلہ میں شنگ کے مقام پر ہائیڈرو پاور پراجیکٹ کا، جو SRSP کا پراجیکٹ تھا، اس کی نشاندہی میں نے کی، ڈی سی کو لیٹر میں نے لکھا، اس کو میں وہاں پر لے کر گیا میڈم سپیکر! ان کو میں نے وہاں کے سارے لوگ جانتے ہیں میڈم سپیکر! جب وہ بن جاتا ہے تو پشاور سے رکن اسمبلی جاتے ہیں اور کہتے ہیں کہ یہ عمران خان کے

350 ڈیموں میں شامل ہے، اس کا افتتاح مجھے کرنا ہے میڈم سپیکر! اور اتنے افسوس کی بات ہے میڈم سپیکر! کہ وہاں کے لوگوں نے ان سے انکار کر دیا اور وہاں پر قریب ہی ہم سب لوگ جنازے میں مصروف تھے میڈم سپیکر! اور وہ آتے ہیں اور اس سکیم کا افتتاح کرتے ہیں۔ میڈم سپیکر! جن سکیموں کی نشاندہی ہم نے کی ہے، اب ان سکیموں کا افتتاح ہم کریں گے میڈم سپیکر، میں یہ ایوان میں بتانا چاہتا ہوں میڈم سپیکر! اگر عمران خان کسی بھی بہانے پر اسلام آباد کو لاک ڈاؤن کرنے کی دھمکی دیتے ہیں تو ہم بھی اس طرح شانگلہ کے اگر سیلاب زدگان کے فنڈز میں خرد برد کیا جاتا ہے، اس کو کسی بھی طریقے سے ہم برداشت نہیں کریں گے اور ان شاءاللہ تعالیٰ ہم دکھا کر رہیں گے، ہم اپیوری کو بند کرنے کا، محاصرہ کرنے کا حق محفوظ رکھتے ہیں۔۔۔۔۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عنایت خان!

جناب محمد رشاد خان: میڈم سپیکر! میری درخواست ہے، میری حکومت سے درخواست ہے، میڈم سپیکر! میری احتساب کمیشن کو دعوت ہے میڈم سپیکر! کہاں ہے وہ انٹی کرپشن کے دعویدار؟ ہمارے پاس یہ 21 ثبوتیں موجود ہیں اور یہ کارروائی نہیں کی جاتی، ایک اعلیٰ سطح انکوائری ہونی چاہیئے میڈم سپیکر! بیرونی مداخلت بند ہونی چاہیئے میڈم سپیکر!

(تالیاں)

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عنایت خان! پلیز۔

جناب عنایت اللہ {سینیئر وزیر (بلدیات)}: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔

جناب محمد رشاد خان: میڈم سپیکر!

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عنایت خان! عنایت خان! جواب دے دیں، Carry on۔

سینیئر وزیر (بلدیات): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ میڈم! معزز ممبر کی جذباتی تقریر کے مجھے تین حصے لگتے ہیں، ایک میں انہوں نے کہا ہے کہ اس اسمبلی کے اندر جتنے بھی قوانین پاس ہوئے ہیں، وہ بغیر سوچے سمجھے اسمبلی کے اندر سے چلے گئے ہیں اور وہ بنی گالہ ماڈل ہے، وہاں این جی اوز نے ان کو بنایا ہے۔ تو میرے علم کے مطابق اس اسمبلی کے اندر کوئی 120 تک قوانین پاس ہوئے ہیں، میرے خیال میں اس پہ اس اسمبلی کو Proud ہونا چاہیئے کہ پورے پاکستان کے اندر سب سے زیادہ لیجسلیشن اس اسمبلی کے اندر

ہوئی ہے، اس میں بہت سے قوانین وہ ہیں کہ جو اٹھارہویں ترمیم کے بعد ہمیں صرف Adopt کرنے تھے اور اس پہ کسی بڑے غور وخوص کی ضرورت نہیں تھی، بنے بنائے Laws تھے، وہ محکمے فیڈرل گورنمنٹ کے لیول پر تھے اور ان کو ہم نے Simply adopt کرنا تھا، Key Legislative Proposals تھیں، Bills تھے سات آٹھ جن کا میں نام لوں گا۔ "Local Government Act, Ehtisab Commission Act, Whistle Blower Law, Conflict of Interest Law, Right to Information and Universities Model Act" یہ کوئی چار پانچ چھ بنیادی قوانین ہیں۔ میں معزز ممبر کے ساتھ بالکل نہیں Agree کرتا بلکہ میں سمجھتا ہوں کہ یہ تو پورے ایوان کا آپ نے استحقاق مجروح کیا ہے کہ آپ نے اس ایوان کو یہ بتادیا ہے کہ آپ ایک قسم کے انگوٹھا چھاپ ہیں اور آپ نے اس پہ انگوٹھا لگایا ہوا ہے۔ یہ ساری Proposals سلیکٹ کمیٹیز میں گئی ہیں جن میں اس ایوان کے موؤرز بھی موجود تھے، جن میں اس ایوان کے تمام پارلیمنٹری لیڈرز بھی موجود تھے اور سلیکٹ کمیٹیز میں سات سات، آٹھ آٹھ دن Threadbare اس پر ڈسکشن ہوئی ہے، اسلئے میں سمجھتا ہوں کہ یہ جو Portion ہے، اس پہ ان کے جو Observations ہیں، وہ درست نہیں ہیں اور میں اس کو سمجھتا ہوں کہ یہ اس ایوان کے حوالے سے کہنا کہ انہوں نے بغیر دیکھے قوانین پاس کیے ہیں تو یہ مجھے مناسب نہیں لگتا ہے اور یہ چار پانچ چھ قوانین تو بالکل، مجھے بالکل یاد ہے کہ جو Key Legislative Proposals ہیں۔۔۔۔۔

<u>جناب محمد رشاد خان</u>: میڈم سپیکر! میرے پاس ثبوت ہیں، یہ دیکھ لیں میرے پاس ثبوت ہیں۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات)</u>: آپ مجھے چھوڑ دیں، میں آپ کی بات پہ آرہا ہوں، (مداخلت) میں آپ کی بات پہ آرہا ہوں، آپ مجھے چھوڑ دیں۔ I have the Floor، میں جب ختم کروں گا تو آپ پھر دوبارہ اٹھیں، آپ دوبارہ اٹھیں، آپ دوبارہ پھر اٹھیں، آپ دوبارہ اٹھیں، میں دوبارہ اٹھوں گا اس طرح یہ سلسلہ چلتا رہے گا۔

<u>محترمہ ڈپٹی سپیکر</u>: ہاں، عنایت کو پہلے ختم کر لینے دیں پھر بیچ میں۔۔۔۔۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات)</u>: ایک تو یہ جو Observation ہے، یہ درست نہیں ہے، ریکارڈ کی درستگی کیلئے یہ Observation بالکل درست نہیں ہے۔ دوسری بات یہ ہے کہ انہوں نے کہا ہے کہ یہاں کرپشن

ہو رہی ہے اور بڑے پیمانے پر ہو رہی ہے، کرپشن رکوانے کیلئے یہاں نہ صرف صوبائی ادارے موجود ہیں بلکہ وفاقی ادارے بھی موجود ہیں، وہاں ان کی گورنمنٹ ہے تو میں سمجھتا ہوں کہ اگر ان کے پاس Proofs ہیں تو میں ان کو بتانا چاہتا ہوں کہ He should go to Ehtisab Commission, if Ehtisab Commission is not responding, he should go to NAB, National Accountability Bureau, he should go to the Anti-Corruption or he should go to the Assembly, he has the Floor of the Assembly, he has the Public Accounts Committee of the Assembly, concerned Standing Committee of the Assembly، اسلئے میں سمجھتا ہوں، مناسب طریقہ یہ ہے کہ جن ایشوز کے اوپر ان کو اعتراض ہے یا ان اداروں کے پاس چلے یا Properly ایک پریویلج موشن فریم کرکے، ایک ایڈ جرنمنٹ موشن پلان کرکے، وہ فریم کرکے اس اسمبلی کے اندر لے آئیں اور اس کو یہ جہاں بھی چاہتے ہیں، ہم وہاں بھیجیں گے۔ اگر یہ سمجھتے ہیں کہ ٹھیکہ کینسل ہوا ہے، غلط کینسل ہوا ہے، قانون کے Against کینسل ہوا ہے، وزیر اعلیٰ کے پریشر پر کینسل ہوا ہے، آپ اس کو عدالت میں بھی لے جاسکتے ہیں، آپ اس کو نیب میں بھی لے جاسکتے ہیں، یہ تو اس حکومت کی Beauty ہے کہ آپ کے سامنے ہزار احتساب کے انہوں نے فورمز بنا دیئے ہیں تو مناسب یہ رہے گا کہ ان کے جو Specific questions ہیں شانگلہ کے حوالے سے، فنڈز کے حوالے سے، ان پر 'پراپر' یہ ایڈ جرنمنٹ موشن لے آئیں اور حکومت اپنی تیاری کرکے اس پہ Respond کرے گی اور اگر اس طرح مطلب پوائنٹ آف آرڈر پر اٹھ کے یہ یکدم کہنا چاہتا ہے تو میرے خیال میں یہ اسمبلی کا جو پروسیجر ہے اور بزنس کا جو طریقہ کار ہے، یہ اس کے مطابق نہیں ہے، یہاں چیزیں اس طرح Decide نہیں ہوتی ہیں، اسلئے میں ان سے ریکویسٹ کروں گا کہ یہ Properly اپنا جو کرپشن کے حوالے سے ٹینڈر کے کینسلیشن کے حوالے سے یا یہاں پشاور کے کسی ایم پی اے کے افتتاح کے حوالے سے یہ اپنا کوئسچن فریم کرکے In the form of adjournment motion وہ لے آئیں اور یہاں پہ پھر 'پراپر' اس کو Respond کیا جائے گا اور اگر ان کی تسلی نہیں ہوئی تو ہزار فورم ان کیلئے اوپن ہیں، نیب اوپن ہے، احتساب کمیشن اوپن ہے، اینٹی کرپشن ہے، صوبائی اسمبلی کی پبلک اکاؤنٹس کمیٹی ہے، صوبائی اسمبلی کی متعلقہ محکمے کی کمیٹی ہے، لوکل گورنمنٹ کی کمیٹیاں ہیں، لوکل گورنمنٹ کی کمیٹی کا تو چیئرمین بھی اپوزیشن لیڈر رہے، جو لوکل گورنمنٹ کی کمیٹی ہے، سٹینڈنگ کمیٹی آن

لوکل گورنمنٹ،اس کے چیئرمین بھی مولانا لطف الرحمان صاحب ہیں اور میں سمجھتا ہوں،ان کو جس چیز پر بھی مطلب اطمینان ہوتا ہے،اس کو ہم ریفر کریں گے لیکن مناسب طریقہ یہ ہے کہ He should come out with an adjournment motion and حکومت کو یہ موقع دیں کہ حکومت اس پرProperly in black and white respond کرسکے۔

جناب محمد رشاد خان: میڈم!

Madam Deputy Speaker: Rashad Khan! Just one minute, one minute, one minute-----

جناب محمد رشاد خان: میں نے-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اس نے توجو جواب دے دیا،وہ توبہت،کسی فورم پہ آپ-----

جناب محمد رشاد خان: میں نے اگر قانون سازی کی بات کی ہے میڈم سپیکر!تومیں نے باقاعدہ ثبوت حالات واقعات سامنے رکھ کے بات کی ہے،میڈم سپیکر!احتساب کمیشن بنا ہے،جن افسران پر ہاتھ ڈالا ہے،وہ اپنے آفس میں ابھی بھی موجود ہیں۔میڈم!میں اپنی انگلیوں کی گنتی پر آپ کو گنوا سکتا ہوں کہ کتنے لوگوں پر ہاتھ ڈالا ہے،اگر یہ قانون سازی ٹھیک ہوئی ہے تو اس پر عمل کرنا چاہیئے،شانگلہ میں کارروائی ہونی چاہیئے،نمبر ایک۔میڈم سپیکر!دوسری بات اختیارات کی نچلی سطح تک کی منتقلی،بہت بڑا کریڈٹ لیتی ہے یہ اسمبلی،ہم بھی فخر محسوس کرتے ہیں میڈم سپیکر! کہ یہاں سے یہ Bills پاس ہوئے ہیں میڈم سپیکر!لیکن ہم جب دیکھتے ہیں،آپ کا وہ NDMA کے ایکٹ میں شامل ہے کہ ڈسٹرکٹ کا جو ناظم ہوتا ہے،وہ جو ہے ہنگامی حالات سے نمٹنے کیلئے ان کے پاس اختیارات ہوتے ہیں میڈم سپیکر!لیکن گراؤنڈ لیول پر ایسا نہیں ہوتا،آپ کے اس میں شامل ہے،آپ کی اسمبلی کے اس ایکٹ میں ہے کہ ایک سے لے کر پندرہ سکیل تک اختیارات جو ہیں تقرری کے،وہ لوکل گورنمنٹ کے پاس ہوتے ہیں میڈم سپیکر!لیکن اس پر عمل نہیں ہوتا۔ہمارے ابھی بھی آج ہماری ویلج کونسلوں کے نائب قاصد،وہ پینڈنگ پڑے ہوئے ہیں،میڈم سپیکر! یہاں سے مداخلت ہوتی ہے۔میڈم سپیکر!ہمارے ہیلتھ کے-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: رشاد خان! رشاد خان! میری بات سنیں ناپلیز۔

جناب محمد رشاد خان: میڈم سپیکر! میڈم سپیکر! مجھے تھوڑا، مجھے، مجھے ریکارڈ، مجھے ریکارڈ درست کرنا ہے میڈم سپیکر!

محترمہ ڈپٹی سپیکر: میری بات سنیں، نہیں اب اگر، اب اگر، نہیں، میری بات سنیں، انہوں نے کہا کہ ایڈ جرنمنٹ، چاہے ایڈ جرنمنٹ موشن لاتے ہیں، چاہے جو بھی لاتے ہیں، پوائنٹ آف آرڈر پر تو آپ کریں گے، کیا ہو گا؟ پوائنٹ آف آرڈر پر کچھ نہیں ہوتا، آپ نے ایڈ جرنمنٹ موشن لانی ہے، کوئی ریزولیوشن لانی ہے۔Next one-----

جناب محمد رشاد خان: میڈم سپیکر!

محترمہ ڈپٹی سپیکر: نہیں نہیں، بس ہو گیا۔ Okay, next one please، صاحبزادہ ثناءاللہ، اس کا تو ہو گیا نا۔

مسودہ قانون (ترمیمی) کا متعارف کرایا جانا

(خیبر پختونخوا پبلک پروکیورمنٹ ریگولیٹری اتھارٹی مجریہ 2016)

Madam Deputy Speaker: Agenda item No. 8. Honourable Minister for Finance, to please introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa, Public Procurement Regulatory Authority (Amendment) Bill, 2016.

جناب مظفر سید (وزیر خزانہ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ میرے خیال میں------

Madam Deputy Speaker: You carry on.

وزیر خزانہ: میڈم سپیکر! میں Khyber Pakhtunkhwa, Public Procurement Regulatory Authority (Amendment) Bill, 2016 ایوان میں پیش کرتا ہوں۔

Madam Deputy Speaker: It stands introduced.

مسودہ قانون (ترمیمی) کا زیر غور لایا جانا

(خیبر پختونخوا اللسائل والمحروم فاؤنڈیشن مجریہ 2016)

Madam Deputy Speaker: Honourable Minister, Senior Minister for Social Welfare, Special Education and Women Empowerment, to please move the Khyber Pakhtunkhwa, Lissaail-e-Walmahroom Foundation Bill, Sikandar Sherpao!

Mr. Sikandar Hayat Khan {Senior Minister (Social Welfare)}: Thank you Madam Speaker, I beg to move that the Khyber Pakhtunkhwa, Lissaail-e-Wal Mahroom Foundation (Amendment) Bill, 2016 may be taken into consideration at once.

Madam Deputy Speaker: Those who are in favour of it may say 'Yes' and those who are against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Madam Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. 'Consideration Stage': Since no amendment has been moved by any honourable Member in Clause 1 and 2 of the Bill, therefore, the question before the House is that Clauses 1 and 2 may stand part of the Bill? Those who are in favour of it may say 'Yes' and those who are against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Madam Deputy Speaker: The 'Ayes' Have it. Clauses 1 and 2 stand part of the Bill. Long Title and Preamble also stand part of the Bill.

مسودہ قانون (ترمیمی) کا پاس کیا جانا

(خیبر پختونخوا اللسائل والمحروم فاؤنڈیشن مجریہ 2016)

Madam Deputy Speaker: 'Passage Stage': Honourable Senior Minister for Social Welfare, to please move that the Khyber Pakhtunkhwa, Lissaail-e-Wal Mahroom Foundation (Amendment) Bill, 2016 may be passed.

جناب محمد رشاد خان: میڈم! کورم پورہ نہ دے۔

Senior Minister (Social Welfare): I beg to move that the Khyber Pakhtunkhwa, Lissaail-e- Wal Mahroom Foundation (Amendment) Bill, 2016 may be passed.

Madam Deputy Speaker: Those who are in favour of it may say 'Yes' and those who are against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Madam Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The Bill is passed.

ایک رکن: کورم نہ دے پورہ۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: بابک صاحب!

جناب سردار حسین: شکریہ میڈم۔۔۔۔

جناب فخر اعظم وزیر: نه میډم! نه پوائنټ آف آرډر زما نشته؟
محترمہ ڈپٹی سپیکر: بابک صاحب!
جناب فخر اعظم وزیر: زما حق نشته میډم! زه به خبره نه کوم؟
محترمہ ڈپٹی سپیکر: پوائنٹ آف آرڈر؟
جناب فخر اعظم وزیر: اؤ پوائنټ آف آرډر زما حق نشته؟
محترمہ ڈپٹی سپیکر: څه Let him speak، څه بابک صاحب! بابک صاحب! هغه وائی پوائنټ آف-----

رسمی کارروائی

جناب سردار حسین: ما ډیرې اهمې مسئلې ته د دې هاؤس، د دې هاؤس توجه زه غواړمه، میډم! ستاسو هم توجه غواړمه، زما دا خیال دے چې اوس په ټیلی ویژن باندې دا ډیر لوئې Media hype تیر شوے دے، دا دو نومبر چې اسلام آباد ته کوم راروان دے، دا ډیر Rumors دی چې خدائے مه کړه دا اسمبلی ماتیږی یا داسې آپشن استعمالیږی چې د هغې په وجه باندې په دې ملک کښې دا اړے گړے چې کوم دے چې هغې ته تقویت ملاؤ شی او هغه اړے گړے نور هم سیوا شی۔ میډم سپیکر! زما دا خیال دے چې دلته د اسمبلئ اجلاس دوران کښې-----

Madam Deputy Speaker: Sikandar Sherpao Sahib! You please-----

جناب سردار حسین: اجلاس دوران کښې منسټر صاحب هم دا خبره اوکړه چې مونږه اسلام آباد به خامخا بندوؤ او ظاهره خبره دا ده چې په دې وطن کښې جمهوریت دے او بیا هر سیاسی گوند ته، جماعت ته خپل اختیار دے چې هغه څه کول غواړی خو زما دا خیال دے چې دا وطن زمونږ د ټولو وطن دے، دا ملک زمونږ د ټولو ملک دے، د دې ملک مشکلات، د دې ملک مسئلې، د دې ملک وسائل دا ټول زمونږ مشترکه دی او دا وخت دا حالات چې دا ملک، خصوصاً دا صوبه د کومو اندرونی بیرونی مشکلاتو نه او مسئلو نه تیریږی، سوال یو عام Layman هم د دې وطن دا کوی چې آیا دا وخت او دا حالات د دې اجازت ورکوی میډم

سپیکر! چې آیا یو دکان د بند شی، یو بازار د بند شی، یو روډ د بند شی او بیا د پاکستان دارالخلافه د بنده شی؟ مونږ دا ګنړو چې په دې وطن کښې د تصادم، د ټکراؤ، د شدت دا سیاست چې دے، دا رویه چې ده، دا طریقه چې ده، دا د ملک دسلامتیا د پاره ډیره لویه خطره ده، دا ډیر لوئې خطر دے، باید چې جمهوری سیاسی ګوندونه خپل آواز د پارلیمنټ دننه او بیا د پارلیمنټ نه بهر په داسې انداز باندې اورسوی چې دا چې ته بازار نه چې یو سړے وائی چې زه اسلام آباد بندومه، دکان به بند شی، بازار به او هوټل به بند شی، دفتر به بند شی، ریړې والا به کار نه کوی، ټیکسی والا به کار نه کوی، ملازم به کار نه کوی، دا خو ډیره زیاته آسانه خبره ده چې یو لیډر یا یو سیاسی ګوند دا خبره کوی چې دا کار به زه کومه، سوال خلق دا کوی چې د دې د کولو فائده څه ده؟ آیا دا کوم حالات چې د نقصان روان دی، دا نقصان به سیوا کیږی که دا نقصان به کمیږی؟ دا په خپل ځائې خبره ده خو زه دا وئیل غواړمه چې په سی ایم هاؤس کښې د تحریک انصاف مشر محترم عمران خان صاحب راځی، د ټولې صوبې عهدیداران راغونډوی، وزیران هم کښینوی، ممبران هم کښینوی، د رائیونډ چې کله اجتماع کیږی چې رائیونډ بندیږی، هغه منصوبه به هم په سی ایم هاؤس کښې جوړیږی، په سرکاری وسائلو باندې دا چې په دو نومبر باندې اسلام آباد هم بندیږی، په هغې بحث نه کوؤ نور د هغې صلاح مشوره او منصوبه بندی دا به هم په سی ایم هاؤس کښې کیږی او بیا ما تیره ورځ هم دا خبره کړې وه چې کله دا رائیونډ مارچ کیدو نو دا اسمبلی ملتوی شوه، زه اوس هم قوی دا خبره کومه او دا د په ریکارډ راشی چې په دو نومبر اسلام آباد بندیږی، د دې اسملئ اجلاس به نه وی، دا مشینری به ټوله اسلام آباد ته ځی، دا وزیران به ټول اسلام آباد ته ځی، په سرکاری وسائلو باندې به دا خلق هغلته بوتلے شی میډم سپیکر! او بیا پکښې دا خبره کیږی چې مونږ به اسمبلی ماتوؤ۔ زه خو دا خبره کوم چې که استعفیٰ ممبران ورکوی، دا د هغوی ذاتی، جمهوری سیاسی حق دے د حکومت نه استعفیٰ ورکوی، باید چې اخلاقی توګه باندې دا صوبائی حکومت استعفیٰ ورکړی ځکه چې دې تعداد ته اوګورئ، دا نن د دې اسمبلئ د اجلاس چهتیسوان ورځ ده، شپږ دیرش ورځې د دې اوشوې، زما Actual days چې دی دا نن

دولسمه ورځ ده، زما د حکومت حاضرئ ته اوګوره، مونږ خو دا خبره کوله چې دا صوبه د مالی بحران ښکار ده، دا د انتظامی بحران ښکار ده خو زه پکښې نن Addition کوم چې دا نن د پارلیمانی بحران هم ښکار ده۔ آیا څه شو هغه ممبران، پارلیمانی سیکرټریان څه شو، وزیران څه شو، هغه ممبران څه شو؟ زما دا خیال دے چې میډم سپیکر! باید چې نن کوم لیډر صاحب د دې اعلان کړے دے، د دې اسمبلئ د لوئې جرګې نه مونږ دا خبره کوؤ چې اؤ د خپلو ممبرانو نه استعفیٰ ګانې واخله، که ته استعفیٰ ګانې وائې استعفیٰ ګانې ترې واخله، که د حکومت نه استعفیٰ ورکوې، د حکومت نه استعفیٰ ورکړه خو د دې اسمبلئ د ماتولو کوشش ان شاء اللّٰه زه د میډیا خلق هم ناست دے، زه د ټولې صوبې خلقو له دا باور ورکومه چې د دې غیر جمهوری حرکت اجازت به هرګز ان شاء اللّٰه اپوزیشن نه ورکوی که خیر وی، مونږ به کلک ورته ولاړ یو او دا غیر جمهوری حرکت چې دے، دا اجازت به مونږه هیچاله ورنکړو میډم سپیکر۔ (*تالیاں*) مونږ خو د دې، زه خو د حکومت ملګرو ته دا مونږ ټول د یوې صوبې خلق یو، باید چې دا کومه رویه، دا کومه رویه خپله شوې ده، دا رویه دا خو په سیاست کښې یو نوے Trend شروع شو، داسې یو نوے Trend شروع شو، سیاست خو ګوره چې کوم سیاسی خلق وی، دا سیاست خدمت دے او خدمت عبادت دے، زما دا خیال دے چې د سیاست نه خلق متنفره کول، په سیاست کښې داسې Violent culture، داسې Violent cultue ډیویلپ کول، نن تاسو اوګورئ چې په کوئټه کښې څومره عظیمه سانحه اوشوه، څومره عظیمه سانحه اوشوه، دا د دې وطن بد قسمتی ده، په دې وطن کښې هره ورځ چې اللّٰه د خیر کړی خو هره ورځ داسې ده چې انسانان وژلې کیږی، لهذا دا یو میسج ما د اسمبلئ په تهرو ورکول غوښتل چې اپوزیشن چې دے ان شاء اللّٰه که خیر وی که دغه غیرجمهوری حرکت کیږی، اپوزیشن به ورته برابر ولاړ وی ان شاء اللّٰه که خیر وی او دې خبرې ته به مونږ هیڅوک نه پریږدو چې دا اسمبلی د ماته کړی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: *آئٹم نمبر* 11-----

جناب فخر اعظم وزیر: میډم! زما هغه پوائنټ آف آرډر وو۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: یو خو ستا پوائنٹ آف آرډرز نه خلاصیږی، Carry on، ورکړئ ورله مائیک خو ټائم Only two minutes بنه۔

جناب فخر اعظم وزیر: زه ستاسو شکریه چې تاسو ما ته موقع راکړه۔ میډم سپیکر! داسې خبره ده چې زما نه مخکښې هم زمونږ دا پارلیمانی چې کوم اراکین دی، هغوی د خپلو خیالاتو اظهار اوکړو، خبره داسې ده چې دا کوئسچن د دې Response ما ته نن ملاویږی او دا تقریباً دا کوئسچن دوه ځله مخکښې هم کورم پوره نه وو بیا دا Lapse شو، نو دا د اسمبلئ نه زما مطلب دے د اسمبلئ نه کوم هغه جوړ شوے دے ګپ چې کله اکثر کورم پوره نه وی او چې کورم پوره نه وی، بیا کورم چې کله پوره شی میډم! بیا جواب نه ورکوی او چې جواب کله ورکړی بیا منسټر نه وی چې بیا منسټر وی، نه وی یا وی بیا سیکرټری صاحب نه وی، نو زما عرض دا دے میډم سپیکر! چې اوس دا اسمبلئ سره کوم مذاق روان دے او دا څه کیږی نو ما ته خو دا Response نن راکړے دے او ما ته ئے اوس راکړو، اوس به دا جواب چې کوم دے په دې جواب زه څه اوکړم؟

محترمہ ڈپٹی سپیکر: دا جواب به ته دا اوکړې چې ته به د اسمبلئ نه پس راشې او سیکرټری صاحب سره به ملاؤ شې۔

این ایف سی ایوارڈ کی پہلی ششماہی رپورٹ جولائی تا دسمبر 2015 پر بحث

Madam Deputy Speaker: Okay, now go to item No. 11, this is discussion on the, Sahibzada Sanaullah Sahib! You want to discuss this point No. 11, this Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa.

مولانا مفتی فضل غفور: میډم سپیکر! یو منټ-----

Madam Deputy Speaker: Let him, let him, I'll come back to you.

مولانا مفتی فضل غفور: جی۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ثناء اللہ صاحب اوکړی نو ثناء اللہ صاحب۔

صاحبزادہ ثناء اللہ: شکریه میډم سپیکر۔ میډم سپیکر! هغه بله ورځ چې کله دې صوبه کښې-----

محترمہ ڈپٹی سپیکر: فنانس منسٹر صاحب! دا ستاسو دغه کوی جی۔

صاحبزادہ ثناءاللہ: هغه بله ورځ چې کله په دې اسمبلئ کښې خبره د دې بحران اوشوه چې مالیاتی بحران دے، فنډونه نه ملاویږی نو ټول په دې خبره متفق شو چې عنایت الله خان صاحب سینئر منسټر جواب اوکړو چې این ایف سی ایوارډ باندې پکار ده چې خبره اوشی او دا پکار ده او دا ځکه پکار ده چې دا منتخب اسمبلی ده د دې صوبې چې دے په دې خبره باندې پوهه شی چې مالیاتی بحران د څه وجې نه جوړ شو، ولې جوړ شو؟ کله چې مونږ بجټ پاس کولو، د بجټ غټ غټ کتابونه ئے مخکښې کړل او په هغه کتابونو کښې چې کوم څه لیکلې شوی وو نو د هغې اندازه تخمینه هر څیز برابر پیش شوے وو، هغه وخت کښې مونږ ته دا نه وو وئیلی شوی چې د کوم روډ د پاره، د کوم څیز د پاره شپیته اویا کروړه روپئ ایښودلې کیږی نو په کال کښې به ورله یو کروړ روپئ ورکوی۔ میډم سپیکر! دا کوم رپورټ چې دا "First Biannual Monitoring on the Implementation of NFC Award"، دا کتاب چې کله هغه بله ورځ مونږ ته راکړے شوے وو، د دې کتاب حقیقت دا دے چې دې ټولو ملګرو چا کتلے هم نه دے پوره، ما ته هم موقع دومره نه ده ملاؤ شوې خو د لږ ساعت د پاره چې کله دا کتاب ما اوکتلو نو په دې کتاب کښې د اولنی پیج نه پس دویم پیج چې کوم دے د ایګزیکټیو سمری نه اخوا دا انټروډکشن چې کوم شوے دے، که تاسو د دې د Achieving 15% tax to GDP ratio by the terminal year of the Award i.e. 2014-15. To achieve this target, a path has been recommended by the NFC for both Federal and Provincial Governments (Clause 2 of the Article 9 of the Order)، که مونږ جی ډی پی چې کوم څیز دے دا Gross Domestic Product که په دې باندې مونږ خبره کوؤ، دغه شان که کله دا مونږ اندرون ملک چې کوم زمونږه د آمدن ذرائع دی، کوم څیز دے نو چې مونږ ته په این ایف سی ایوارډ کښې کوم شیئرز ملاویږی، زمونږ چې کومه حصه مونږ ته ښودلې شوې ده، آیا مونږ ته په دیکښې دا پیسې پوره نه دی ملاؤ شوې که نه دا پیسې دلته شتې او زمونږ دې کارونو ته نه ورکړے کیږی، مونږ په دې خبره باندې لږ د پوهه شو، مونږ د پرې لږ پوهه کړے شو ځکه چې وزیر خزانه صاحب ته چې خبره کوؤ نو هغه غصه کیږی، قهریږی، هغه وائی زما کار----

محترمہ آمنہ سردار: میڈم سپیکر! کورم پورا نہیں ہے۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: کورم پورا نہیں ہے، کاؤنٹ کرلیں۔

(اس مرحلہ پر گنتی کی گئی)

صاحبزادہ ثناءاللہ: میڈم سپیکر! نو دغہ خو حالت دے د اسمبلئ ستا سو۔

محترمہ ڈپٹی سپیکر: ممبرز کی تعداد کم ہے، Two minutes کیلئے پلیز یہ Bell ذرا بجادیں For two minutes.

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجائی گئیں)

محترمہ ڈپٹی سپیکر: عاطف! لږ کبنینه چې کاؤنټنګ اوشی نو، کاؤنٹ کریں، پلیز۔

(اس مرحلہ پر گنتی ہو رہی ہے)

محترمہ ڈپٹی سپیکر: اگر کوئی لابی میں ہے تو پلیز آجائے، کورم ذرا کم ہے، Members of Assembly not the other people.

(Counting was carried)

Madam Deputy Speaker: The quorum is not complete and the sitting is adjourned till 03:00 pm on Monday 21st November, 2016 thank you.

(اجلاس بروز سوموار مورخہ 21 نومبر 2016ء بعداز دوپہر تین بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)

(نوٹ): اسمبلی سیکرٹریٹ کے اعلامیہ No.PA/Khyber Pakhtunkhwa/Bills/2016/13923 Dated Peshawar, the 10/11/2016 کی روسے آئندہ اجلاس 21 نومبر کی بجائے بروز سوموار مورخہ 05 دسمبر 2016ء کو منعقد ہوا۔

ضمیمہ

3697 _ صاحبزادہ ثناءاللہ: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) خیبر پختونخوا میں اور خصوصاً دیر بالا میں اساتذہ کرام سر پلس پوسٹوں پر کام کر رہے ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو ان کی تفصیل نام، پوسٹ بمعہ سکول بتایا جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی نہیں۔

(ب) جواب نفی میں ہے۔

3698 _ صاحبزادہ ثناءاللہ: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) ضلع دیر اپر PK-93 میں واقع پرائمری، مڈل وہائی اور ہائر سیکنڈری سکولوں کی تعداد اور جگہ کی تفصیل فراہم کی جائے؛

(ب) مذکورہ سکولوں میں عملہ کی تعداد، اساتذہ، ہیڈ ماسٹر ز اور پرنسپل کے نام سکول وائز فراہم کی جائیں۔ نیز خالی آسامیوں کو کب تک پر کیا جائے گا، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) ضلع دیر اپر PK-93 میں واقع پرائمری، مڈل سکول اور ہائی سکولوں کی تعداد اور جگہ کی تفصیل لف ہے۔

(ب) مذکورہ سکولوں میں عملہ کی تعداد، اساتذہ، ہیڈ ماسٹر ز اور پرنسپل کے نام سکول وائز تفصیل لف ہے۔ جہاں تک خالی آسامیوں کو پر کرنے کا سوال ہے تو اس سلسلے میں ضلعی سطح کی آسامیوں کے ٹیسٹس این ٹی ایس کے ذریعے ہو چکے ہیں جبکہ ہیڈ ماسٹر ز اور ایس ایس کی ڈی پی سیز بھی ہو چکی ہے اور عنقریب ان خالی آسامیوں پر تعیناتیاں عمل میں لائی جائیں گی۔

3699 _ صاحبزادہ ثناءاللہ: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع دیر کے PK-93 میں موجودہ حکومت نے پرائمری، مڈل، ہائی و ہائر سیکنڈری سکولز بنائے ہیں؛

(ب) اگر(الف) کا جواب اثبات میں ہو تو:

(i) مذکورہ عرصہ کے دوران کس کس مقامات پر سکولوں کی نشاندہی ہوئی حلقہ وائز تفصیل فراہم کی جائے؛

(ii) ان کی موجودہ صورتحال کیا ہے، ان میں کتنے مکمل ہو چکے ہیں اور کتنوں پر کام جاری ہے، تفصیل فراہم کی جائے؛

(iii) آیا کچھ سکولوں کو منظور شدہ مقام کی بجائے دوسرے مقام پر تعمیر کیا گیا ہے، مکمل تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، درست ہے۔

(ب) (i) موجودہ حکومت PK-93 میں مردانہ پرائمری سکول بمقام کنڈرو (نہاگ درہ)، گمبٹ جیلاڑ مڈل سکول، بمقام کمرٹال ہائی سکول، بمقام مولوی اور شنگ اور ہائر سیکنڈری سکول، بمقام بیر اڑئی (کارو درہ) بنا رہی ہے جبکہ (زنانہ سائیڈ پر) گورنمنٹ گرلز پرائمری سکول بمقام ملانالہ، بیدامی گورنمنٹ گرلز مڈل سکول بمقام شالگہ (نہاگ درہ) اور بمقام ڈبونو (نہاگ درہ) جبکہ گورنمنٹ ہائی سکول واڑئی پائیں اور گرلز ہائر سیکنڈری سکول واڑئی بالا زیر تعمیر ہیں۔

(ii) ان میں مردانہ پرائمری سکول کنڈرو مڈل سکول کمرٹال اور مولوی آخری مراحل میں ہیں۔ باقی سکولوں میں تقریباً70 فیصد کام مکمل ہوا ہے جبکہ زنانہ سکولوں گورنمنٹ گرلز پرائمری سکول ملانالہ میں 65 فیصد، گرلز پرائمری سکول بیدامی 50 فیصد، گرلز مڈل سکول شالگہ 90 فیصد، گرلز مڈل سکول ڈبونو 45 فیصد، گرلز ہائی سکول واڑی پائیں 95 فیصد اور گرلز ہائر سیکنڈری سکول واڑی بالا میں 55 فیصد کام مکمل ہو چکا ہے۔

(iii) مردانہ سائیڈ پر کوئی منظور شدہ مقام کی بجائے دوسرے مقام پر تعمیر نہیں کیا گیا ہے جبکہ زنانہ سائیڈ پر گورنمنٹ گرلز مڈل سکول کس چاپر سے بمقام شالگہ اور گرلز ہائر سیکنڈری سکول بمقام خال سے واڑی بالا شفٹ کئے گئے ہیں۔